

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE

1959-1960

1

Krajnski komedijanti

METALURŠKO
KEMIČNA
INDUSTRIJA

Cinkarna Celje

Telefoni: 20-42, 20-81, 20-82
Brzojavni naslov: Cinkarna Celje
Železniška postaja: Celje —
Industrijski tiri Cinkarne
Teleprinter 03327

Naši proizvodi:

Surovi cink — min. 97,80% Zn
Cinkov prah — 97,0% Zn total
Rafinirani cink — min. 98,70% Zn
Fini cink — min. 99,75% Zn
Cinkova pločevina raznih dimenzij
in formatov
Cinkovi protektorji za kotle
Cinkove pralnice valovite
Cinkova žica
Cinkovi strešniki
Avtotipijske plošče
Offset plošče
Zveplena kislina 60° Bė
Cinkovo belilo — zlati pečat
beli pečat
zeleni pečat
rdeči pečat

Kromov galun
Natrijev hidrosulfit
Natrijev sulfid — surovi
Natrijev sulfid — čisti
Cinksulfat
Natrijev silikofluorid
Barijev sulfid
Zelena galica
Litopon
Ultramarin
Svinčeni minij 30%
Svinčeni minij 32%
Svinčena glajenka čista
Superfosfat
Modra galica
Metalit

V valjarni uslužnostno valjamo
tudi svinec, kositer in srebro

N 74/1988

GLEDALIŠKI LIST

SLOVENSKEGA LJUDSKEGA GLEDALIŠČA V CELJU

Sezona 1959/60 - Številka 1

Jubilejna uprizoritev

ob 110-letnici prve slovenske gledališke predstave v Celju —
odkritju spomenikov Meti Baševi in Saši Pfeiferju — 10-letnici
poklicnega življenja celjskega gledališkega udejstvovanja

BRATKO KREFT:

Krajnski komedijanti

Prva premiera v sezoni 1959/60 in
2074. predstava
od prve slovenske gledališke predstave v Celju,
dne 16. septembra 1849.

V soboto, dne 3. oktobra 1959 ob 20

Krajnski komedijanti

Ena komedia v treh aktih, katera Linhartu inu „Shupanovo Mizko“ tizhe.

Od Bratka Krefta

PERSHONÉ:

Baron Shiga Zois	Jerfhin
Anton Linhart, pifaviz Krajnskih sgod, drugazhi pak z. kr. okroshni Komifar zhes shole	Krofhil
Joshefina, njegova shena	Gorfhizhka
Gofpa Franzhifhka od Garzarollija	Krofhlovka
Joshef od Deffelbrunnera, fabrikant za fukno	fhugman
Dr. Janes Mrak, advokat	Priftov
Dr. Joshef Piller, advokat	fhtrnad
Dr. Fran Repizh, advokat	fhkof
Anton Makoviz, dushelni ranozelnik inu posebni vuzhe- nik tiga vlhegarftva	Belak
Jurij Japel, Fajmofter inu Dehant per Sv. Kanzjani na Jeshzi blizu favfkiga mofta	Dolinar
Valentin Vodnik, exfranzhishkajner Marzellianus, spe- vorezhnik inu kaplan v Ribenzi	Per
Vifokorojeni Grof Hohenwart, zensor inu fploh en vifoki Gofpod	Petje
Njih fhkofova Milost, lublanfki Firfht inu prvi Vikfhi fhkof Mihael Baron Brigido	Mirnik
Giuseppe Bartollini, lafhke komedijantfke kompanije Director	Sorko
Luzija, njegova shena, primadona	Boshizhka
Susana Marranesijevka, ena saref lepa lafhka pevkinja	Hlebzетка
Mizka, prva hifhna dekelza per Baroni Zoisi	Perovka
Matizhek, prvi hifhni fhushabnik prov tam	Ershen

PERSHONE V SHUPANOVI MIZKI:

Tulpenheim, en shlahтни Gofpod	G. Deffelbrunner
Shternfeldovka, ena mlada bogata Vdova	Ga. od Garzarollija
Monkof, Tulpenheimov perjatel	G. Makoviz
Jaka, Shupan	G. doktor Mrak
Mizka, njegova hzher	Ga. Linhartovka
Anshe, Mizken shenen	G. doktor Piller
Glashek, en Shribar	G. doktor Repizh

Godi se v lejti ta hude franzoške prekužije 1789. v meščih Kosaperlk, Liftovgnj inu Gruden. Pervi inu drugi akt je per Zoisi, ta treki pak v Stanovskim teatri na dan 28. Grudna, kader so perjatli inu befedniki Krajnfhine ta nar pervo polvejtno krajnfko jegro »Shupanovo Mizko« ondukej na ogled inu poluh poštavili. — Ta velki oddih je po drugem akti

Rezhijo pelá Hieng

Szeno naredil arch. Jovanovizh. Izdelali so jo tišlerji Hozhevar inu Krajnc. Poslikal jo je pak Dezhman.

Musiko sloshil Shebrè.

Inlhpizira Kalapati. Luzh pelá Les

Suflirala bo Svetel'hza. Teaterfki mojster Zefar. Barokar Srakarza.

Gvante je napravila teaterfka shnidarija, katero pelata Zherzhek inu Palirka, koker Ita ji koštumeriza Bartlovka inu reshifer salhafala. Obutev je napravil Faktor. Gvante prpravla Pristov'hza.

Odelovrki narred ležja, čuvaj
ta dom in naj ti bo srečnice
noše nove socialistične
kulture.

Stanko Jan

Iz spominske knjige ob otvoritvi gledališke hiše v Celju leta 1953 (Franc Leskošek-Luka)

Čestitam k velikkemu uspehu
k 1. v. daroga celokupno Zgodbo
Celju z dograditvijo in otvoritvijo
tega gledališa. Želim amam
slo, da bi imel kar največ
uspehov v glavnem delu.
Vselej napredne misli si
rešim umoritam največ
Zgodbo!

Boris Zihertl

Iz spominske knjige ob otvoritvi gledališke hiše v Celju leta 1953 (Boris Zihertl)

Ob jubileju Celjskega gledališča

Ne bi rad začenjal uvodne besede v novo gledališko sezono z razpravljanjem o upravičenosti celjskega gledališča. O tem se je zadnje čase morebiti kar preveč govorilo. Kdo od Celjanov, ki pomnijo predvojne gledališke razmere, si danes še lahko zamišlja Celje brez tega ognjišča in žarišča domače besede, brez tega silovitega izraza naše kulturne zavesti, brez te največje pridobitve kulturne revolucije, ki smo si jo v prvih letih po vojni spričo tolikih potreb in težav komaj upali zamišljati, čeprav smo o njej govorili in pisali!

Zdaj poteka deseto leto, odkar je poklicno gledališče v Celju zaživelo. Po 200 in več gledaliških predstav v Celju in v manjših krajih po okraju in celo zunaj njega se je zvrstilo na sezono, leto za letom. To pomeni, da se je število rednih obiskovalcev gledališča v primeri s številom pred vojno podvajsetorilo. Gledališka umetnost in kultura postajata last najširših ljudskih množic. V tem je tudi njena moč, njen vpliv, njen družbeno-politični pomen. Zato ni čudno, če je ustanovitelj, ki je spomladi l. 1949 izdal odlok za organizacijo te kulturno-umetniške ustanove, 6. decembra l. 1950 pa odlok o njeni ustanovitvi, ves čas skrbno pazil, da bi izpolnjevala svojo družbeno vlogo v prizadevanju za vsestranski kulturni prerod. Ta skrb ima en sam namen, namreč da se naše gledališče čim bolj okrepi in utrdi. To pa se bo zgodilo ravno s tem, če se bo svoje družbene vloge v izgradnji socialistične družbe v resnici zavedalo.

Te dni je šla mimo nas 110-letnica prve slovenske gledališke predstave. Ta je skromno, a prepričevalno naznanjala, da je prebujenje slovenskega naroda dejstvo. Celjski gledališki amaterji so nato desetletja s svojim požrtvovalnim delom izvrševali vzvišeno nalogo pri osveščanju zatiranega slovenskega naroda. Prav je, da se danes oddolžimo spominu zaslužnih celjskih gledališčnikov, Pfeiferja in Baševce, s tem, da jima v avli našega gledališča odkrijemo spomenik. Prav je tudi, da visoko obletnico prve slovenske gledališke predstave v Celju proslavimo s Kreftovimi »Krajskimi komedijanti«. Kreft je z njimi na umetniško prepričevalen način uprizoril izredno prerodno in buditeljsko moč Linhartovega dela ob katerem je Prešeren prvič zapisal besedo »slovenstvo«. Kreft je s svojim gledališkim delom v letih pred drugo svetovno vojno prebujal delovne množice, gledališče je takrat nadaljevalo s svojim velikim poslanstvom za popolno osvoboditev našega naroda in za napredek človeštva. V tistih letih je tudi takratni vodilni celjski gledališčnik Fedor Gradišnik kot politik zastopal stvar delavskega razreda.

V znamenju teh pozitivnih izročil začnimo drugo desetletje celjskega poklicnega gledališča.

Tine Orel

predsednik Sveta za prosveto in kulturo
OLO Celje

Zur Feier der höchst erfreulichen Ankunft Sr. Majestät unsers Allergnädigsten,
allgeliebten Kaisers und Landesvaters FRANZ JOSEF I., und zugleich Siegesfeier
unserer tapferen Heere in Italien und Ungarn:

Darstellung eines Theaterrätsches in slovenischer Nationalsprache
und eines deutschen Lustspiels.

Theater in der k. k. Freischule Cilli.

Sonntag den 16. September
wird zur obigen Dop
zu wahlthätigen An
von hiesigen Kunst
bei Beleuchtung des äußeren
aufgeführt

Zupanova Micka.

Komedija v enajsti dejanjih. Premijerna po nemški „Die Feldmühle“, von Josef Hienler.
V Urfassung Ignaz v. J. 1848.

PERSONEN:

Talpenhain, elakhter gospod.
Gospe Stenohlovka, mlada, bogata vdova.
Monkovi, Talpenhajmov perjatel.
Jaka, zupan.

Micka, njegova hči.
Anke, Mickin tetra.
Glazek, pisar.

Se igra v dvoru pred zupanovo hišo, in v njegovi ošarji.

sočetnik to igra: Polje avstrijskega godovine. (Vor Beginn des Stückes Abingung der österreichischen
mus in slovenischer Sprache.) Orchester-Besetzung von der hiesigen National-Garde. Musik-Bauern.

DRAMA FOLGT:

Das Fläschchen Kölnerwaßer.

Lustspiel in einem Akte nach Zerbe, von Gaffeln.

PERSONEN:

Herrn Dr. Hermann Hienler.

Herrn Dr. Hermann Hienler.

Herrn Dr. Hermann Hienler.

Die Handlung spielt sich ab in der hiesigen National-Garde.

Preis der ersten Klasse der Wahlthätigkeit der hiesigen National-Garde.

Die Handlung spielt sich ab in der hiesigen National-Garde.

Anfang um halb 8 Uhr.

Die erste Vorstellung in slovenischer Sprache ist in der hiesigen National-Garde.

Lepak prve slovenske gledališke predstave v Celju, ki so jo igrali celjski gledališki dile-
tanti pod vodstvom Janeza Krstnika Jeretina 16. septembra 1849 v stolpu sedanjega gle-
dališča v Celju

Iz razgovora z dr. Bratkom Kreftom

Književnika in režiserja dr. Bratka Krefta smo pred slavnostno premiero njegovih »Krajnskih komedijantov« naprosili, naj nam odgovori na nekaj vprašanj, v katerih smo izrazili željo, da namesto običajnega uvodnika dobimo od avtorja samega avtentično razlago dela in nekatera pojasnila. Dr. Bratko Kreft nam je ljubeznivo odgovoril na naslednja vprašanja:

1. vprašanje:

»Krajnski komedijanti« predstavljajo v Vašem dramskem opusu pravo izjemo. Druga dela so težka, prepojena z grenkobo in ogorčenjem umetniškega izpovedovalca. Osebe v njih so razpete v usodne konflikte, a »Komedijanti« so polni vedrine, optimizma, humorja, duhovitosti in šarma. Kako to? Od kod ta razlika? Človek bi domneval, da je bilo obdobje Vašega življenja, v katerem ste »Komedijante« pisali, izredno srečno in da ste lahko delali v popolni sproščenosti. Ali bi hoteli povedati kaj o tem?

2. vprašanje:

Slovenska slovstvena zgodovina Antonu T. Linhartu dolgo ni priznala mesta, ki njemu in njegovemu delu v slovenski dramatik gre. Znano je, da ste bili Vi med peščico književnikov, ki je v času med obema vojnama Linhartu kljub nasprotovanju — da se tako izrazim — habilitirala. Ali bi hoteli povedati kaj več o tem, o svojem sodelovanju s prof. dr. Kidričem, prof. dr. Koblarjem in prof. dr. Gspanom? Ali se Vam je že v tem času porodila misel, da napišete »Komedijante«?

3. vprašanje:

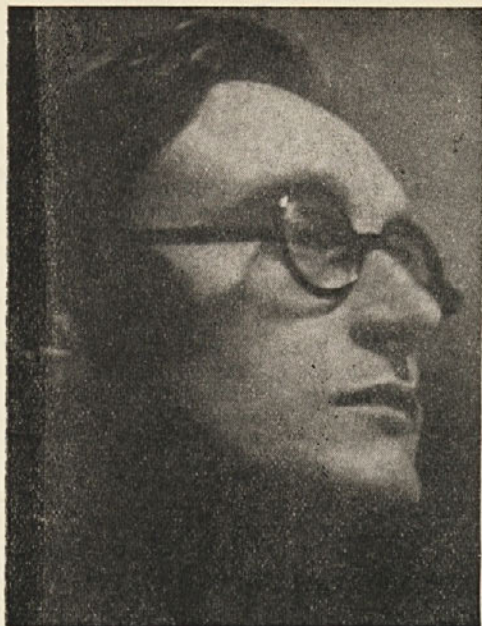
Ali bi hoteli nekoliko n drobneje orisati dogodke ob proslavi 150-letnice rojstva A. T. Linhart z znamenitim Kidričevim slavnostnim govorom, in priprave na jubilejne slovesnosti, — v gledališču in izven njega?

4. vprašanje:

Da se vrnem h »Komedijantom«: dramaturška gradnja komedije je zelo zanimiva: v potek komedijskega dogajanja je organsko vključena »Županova Micka«. Geneza dela je jasna: okvirna zgodba je prerasla prvotno zamišljeni okvir in se razvila v samostojni organizem. Kaj menite o pripombi nekaterih ocenjevalcev, da bi morda kazalo predstavo krajšati z nekaterimi črtami v »Županovi Micki«?

5. vprašanje:

Našo javnost — zlasti mlajšo generacijo — bi zanimala n drobneje o pripravi na prvo uprizoritev »Komedijantov«, ki jo je preprečila vojna (kaka tragična ironija usode: pri vseh ostalih delih ste imeli težave s cenzuro, a »Komedijante«, ki bi jim cenzura ne imela kaj očitati, je preprečila druga sila: napad na bivšo Jugoslavijo in okupacija). Kaka je bila tedaj zasedba? Za kdaj je bila predvidena premiera? Znana je tudi usoda knjižne izdaje oziroma že vlitiga stavka, ki je — kar je gotovo edinstveno v zgodovini našega tiskarstva — skrit pred okupatorji čakal štiri leta, da je po osvoboditvi knjiga lahko vendarle izšla. Našo javnost bi zanimala n drobneje tudi o tem. Ali bi jih hoteli povedati?

Dr. Bratko Kreft, književnik in gledališki režiser, avtor »Krajskih komedijantov«

1. Ne bi mogel reči, da je bilo obdobje mojega življenja, v katerem sem pisal »Komedijante«, kdo ve kako srečno, mirno in prijetno, saj sem jih napisal v letih 1939-40, ko se je začela druga svetovna vojna in ko tudi razmere v stari Jugoslaviji niso bile zame nič kaj rožnate. »Veliko puntarijo« so mi po generalki prepovedali, »Celjske grofe« pa je v Mariboru cenzura tako skazila, da sem po nekaj predstavah sporočil upravi, da ne morem dovoliti nadaljnjih uprizoritev in gostovanja v Ljubljani. Pri založbi »Hrabe« bi morala iziti moja knjiga potopisnih, literarnih in političnih razmišljanj »Doživel sem Češkoslovaško«. Založba je izdala velik in lep prospekt, na katerem je bila tudi fotografija slovaškega naprednega in modernega pesnika Laca Novomeskega, ki so ga češkoslovaški stalinisti po informbiroju obsodili na več let ječe. Rokopis ni bil še niti končan, ko so ga že policijski agenti lovili po ljubljanskih tiskarnah, da bi preprečili tisk knjige, kar se jim je seveda tudi posrečilo. Zato je ostal rokopis torzo in še od tega torza se je med vojno precejšen del izgubil. Na levi se je bila huda borba s predhodniki stalinistične ždanovščine in tako se je ves blagor z leve in desne rušil na človeka. Z Linhartom sem se ukvarjal že kot slušatelj slavistike, saj sem v seminarju prof. Prijatelja bral svojo seminarsko primerjalno nalogo o Beaumarchaisovem »Figaru« in Linhartovem »Matičku«, kar je bila nemara sploh prva podrobnejša dramaturška primerjava teh dveh del. Že v sezoni 1938-39 sem opozoril ravnateljstvo Drame, da bi bilo prav, če bi se spomnili naslednjo sezono stopetdesetletnice Linhartove »Županove Micke«, saj se z njo začenja zgodovina naše novejšje dramatike in gledališča. Da bi se stvar pripravila tudi izven gledališča, sem na ta jubilej opozoril še prof. Kidriča in Gspana, za katerega sem vedel, da se že več let ukvarja s študijem Linhartovega dela. Leta 1938 je izdal v Cvetju iz domačih in tujih logov knjižico Linhartovega

izbranega dela z obširnim uvodom in beležkami, s čimer je pogumno in tehtno znova opozoril nanj.

Že leta 1932 je izšel v Slovenskem biografskem leksikonu sestavek prof. Koblarja, ki je z izredno pronikavostjo, globokim razumevanjem in živo oznako ustvaril prvo pravilno in pravično podobo tega našega najznamenitejšega razsvetljenca, svobodomislega, dramatika, pesnika in zgodovinarja. Takoj, ko sem sprožil v gledališču predlog o proslavi stopetdesetletnice prve uprizoritve »Županove Micke«, sem po večkratnem branju začel razmišljati, da bi ji napisal še nekakšen dramatski okvir. Nekaj takšnega je napisal nekoč že Fran Govekar, kar pa me ni zadovoljilo. Svojo zamisel sem zaupal prof. Kidriču, ki me je opogumil, da sem začel podrobneje študirati zgodovinsko gradivo. Pri oblikovanju gledališkega in družabnega življenja tiste dobe mi je bila v izredno pomoč temeljita študija prof. Stanka Škerlja o italijanskih gledaliških predstavah v 18. stoletju pri nas. Med študijem so se sproti porajali novi prizori. Tako je iz prvotno zamišljenega ozkega okvira zrastle celovečerna komedija, katere namen je prav toliko slavnostni kot komedijski, saj je njen glavni smoter — z veselo, humorno, a zavoljo tega nič manj globoko ljubeznijo izpričati hvalo in priznanje Linhartu in vsem tistim, ki so nam s svojim delom utemeljili novejšo dramatiko in gledališče, hkrati pa z njunega področja manifestirali za svoj jezik in ljudstvo.

Do proslave stopetdesetletnice »Županove Micke« je kljub omenjenim prizadevanjem Koblarja, Kidriča in Gspana še vladala okoli Linharta velika skepsa in celo omalovaževanje pri večini naših kulturnih krogov, čeprav se je tudi prof. Slodnjak v »Slovenskem slovstvu« (1934) zavzel zanj. Konservativna literarna zgodovina prejšnjih časov je premišljeno uveljavljala le Valentina Vodnika, Linharta pa, ki je bil svobodomislec, omalovaževala in označevala predvsem le kot prevajalca — stališče, ki je danes, ko upravičeno štejemo Linharta med svoje klasike, za vselej premagano. Toda leta 1939 še ni bilo tako. Tudi v gledališču je večina gledala na moj predlog o proslavi s skepso. Če bi ga ne zagovarjal tako fanatično in če bi za stvar ne pridobil svojega učitelja prof. Kidriča, bi stvar ne uspela tako prelomno, kakor je. V gledališkem vodstvu so majali z glavo, ko sem dejal, da hočem uprizoriti »Županovo Micko« tako, kakor jo je napisal Linhart — brez slednje modernizacije jezika. Hotel sem, da spregovori »Županova Micka« tako kakor pred stopetdesetimi leti z vsem svojim dolensko-notranjsko-gorenjskim jezikovnim »potpourijem«, čeprav sem kmečke vloge v izgovarjavi barval predvsem gorenjsko. Moram reči, da so se igralci po nekaj vajah hitro ogreli za zamisel in tudi ustvarili mično predstavo, ki ni imela le uspeh, marveč je dosegla svoj namen: potrdila je pred široko javnostjo, kar so novejši linhartovci trdili. Uvodni govor prof. Kidriča, v katerem je označil uprizoritev »Županove Micke« v Stanovskem gledališču 28. decembra 1789 kot revolucionaren dogodek v naši zgodovini, je »ex cathedra« dokončno Linharta ustoličil. Tako je bil led prebit, čeprav mi ni uspelo, da bi že v naslednjih sezonah uprizoril še »Matičko«, kakor sem si želel. To mi je preprečila tudi okupacija, saj sem se moral kmalu po premieri »Hamleta« zaradi domačih denunciantov in okupatorske policije kot »irgovski potnik« umakniti v Rim, kjer sem živel nekaj časa neopaženo pod zaščito profesorjev slavistov Mavera, Salvini in Lo Gatta. Gmotno mi je ta neprostoovoljni umik na predlog in intervencijo prof. Kidriča omogočila filozofska fakulteta z ostanki Turnerjeve štipendije, ki mi je bila priznana že jeseni 1940. leta, a na protest prof. Ehrlicha odložena. Krstno premiero »Krajskih komedijantov«, za katero je bil v tiskarni že postavljen letak — en odtis hranim — je najprej preprečila vojna, jeseni pa okupatorska cenzura. Prof. Urbani jo je sicer skušal rešiti, toda politično in moralno negativni referat, ki ga je o »Krajskih komedijantih« napisala neka

Andrej Hieng režiser »Krajskih komedijantov«

slovensko-italijanska konservativna uradnica, je bil odločilnejši. »Krajski komedijanti« so bili prvo slovensko gledališko delo, ki ga je okupatorska cenzura s prišepetavanjem domačih denunciantov prepovedala. Prof. Urbani mi je zaupno pokazal tudi omenjeni referat. Nikoli ne bom pozabil stavka, v katerem je ta renegatka med drugim opozarjala fašistično oblast, da avtor s figuro pevke Suzane Maranezi žali nacionalni čut, ker Italijanke niso takšne, kakor je od avtorja prikazana Suzana Maranesi... Vprašal sem prof. Urbanija, če je on istega mnenja. Dejal je, da ne, da pa spričo tako »izčrpnega negativnega referata« ne more nič, kar sem mu res lahko verjel, zlasti še, ker sem bil kot avtor dovolj kompromitiran že prej, kar so dokazovali akti ljubljanske policije, ki so vsi prišli srečno v roke okupatorske policije. Pokojni dr. Kante, ki se je povezal z OF, mi je v začetku septembra dejal, da zame ne bo obstanka, zlasti še, ker je bilo z mojim zdravjem tudi že precej slabo. Istega mnenja je bil tudi prof. Kidrič in s pristankom političnega foruma, ki ga je pri razgovoru zastopal v ilegali živeči Prežihov Voranc, sem se umaknil v Rim, kjer so me po osmih mesecih vendarle staknili in aretirali. Moje gledališko delo je bilo pretrgano skoraj za pet let, »Krajski komedijanti« pa so doživeli krstno predstavo šele osem let potem, ko so bili napisani. Uprava gledališča je imela že v stari Jugoslaviji težave zaradi mojih del, režij in aretacij pri oblasti. Zato je bilo tudi njeno prvo vprašanje po umetniško pozicionem referatu dramaturga Vidmarja jeseni 1940. leta: »Pa ni nič marksističnega notri?... Danes se sliši to humoristično, takrat pa je bilo zelo resno.

Ze zgoraj sem omenil, da so bili »Krajski komedijanti« od vsega početka namenjeni kot okvirna igra k »Županovi Micki«, da bi skupaj z njo dali celovečerno predstavo. To misel je potrdila v meni že proslava njene stopetdesetletnice, ko smo jo morali pri reprizah igrati skupaj s Smoletovim »Varhom«, ki je vsebinsko in stilno docela drugačna igra. »Županova Micka« je integralni del »Krajskih komedijantov«, čeprav je zaradi tega predstava nekoliko daljša, toda osemindeset dosedanjih uprizoritev našega gledališča prča, da njihova dolžina ni ovira. S tem namenom so bili sploh napisani in da bi okvir bil tudi jezikovno stilno enoten z njo, se je avtor potrudil, da

je svoje besedilo napisal v istem jeziku, kar vsekakor ni bilo lahko delo. Če bi mu ne šlo za to, bi napisal komedijo v modernem jeziku zgolj okrog dogodkov, ki so spremljali prvo uprizoritev, a brez »Županove Micke«.

Ko so šli pred vojno »Krajnski komedijanti« na cenzuro, nismo bili prepričani, da bodo šli gladko skoz, ker smo poznali metode in stališča. Čeprav se zdijo danes kar nekam nedolžni, vendarle nekatera mesta dovolj jasno izpričujejo Linhartovo svobodomiselnost in če drugega ne, vsaj politično opozicionalnost, kar Linhart dovolj jasno pove v zadnji podobi tretjega dejanja. Tudi med dialogi je tu in tam »sršen«, kakor na primer »Vrana vrani ne izkavsne oči, Krajnc Krajnci pak!«, kar pravi v prvem dejanju frajgajst dr. Repič. Linhart pa zine v drugem dejanju še bridkejšo »Človeka z brihto spravijo per nas kaj hitru na krvavu rihto!« Toda to so bili časi, ko so se razmere in cenzura že precej zrahljale, saj se je stara Jugoslavija kot trhla stavba začela rušiti tudi v sami sebi.

Ob tej priliki bi pa rad povedal še nekaj o dramaturški plati »Krajnskih komedijantov«. Niso pisani le jezikovno v stilu in »napakah« Linhartovega jezika ter ostalih razsvetljencev, marveč se tudi dramaturško naslanjajo na njegovega »Matička«. Zaradi treh pevskih »vložkov« imenujejo nekateri igro »vodvil« ter prenašajo danes ta pojem nekam drugam, kajti poleg sta tudi Beaumarchaisov »Figaro« in Linhartov »Matiček« le vodvil, ker so v obeh pevski vložki in oba se končata s kupleti. V drugem dejanju zapoje Cherubin »romanco« v osmih kiticah, Figaro sam »seguedillo« v dveh kiticah, v četrtem dejanju pa zapojeja dve kmečki dekleti in učitelj glasbe Bazil. Zaključni kuplet, ki nosi v izvirniku oznako »Vaudeville«, kar je nekoč pomenilo satirčno-pevski vložek, ima kar deset kitic po sedem verstic. Vsaka izmed glavnih oseb poje po enega. Ko sem pisal »Krajnske komedijante«, sem si dramaturško-tehnično uzel za zgled »Figara«, ki je vendar ena izmed najboljših »razsvetljenskih« komedij, če že ne najboljša. Prav tako sem se dramaturško zgledoval po »Matičku«, zlasti še, ker sem hotel oživeti eno Linhartovo in eno Zoisovo pesmico, ki sem ju tudi vpletel v prvo dejanje. Pesmica »Fantji! En lep coet je ta...« je zares Linhartova (odnosno Linhartov prevod ali »ponašitev«

kakšne italijanske predloge), kitica »Joj, dekleta« pa bi naj bil Zoisov prevod. Teh dveh torej nisem jaz »skupaj spravil«, vložil pa sem ju v igro, da bi ju oživil skupaj z njunima avtorjema. Ker sem se tudi pri zaključku komedije hotel držati načina, kako Beaumarchais zaključuje svojega »Figara« in po njem tudi Linhart »Matička«, sem pač moral v Linhartovem stilu in jeziku zložiti besedilo za zaključno petje. Vsekakor sem se pri tem zgledoval bolj po Linhartovih stihih v »Matičku« kakor po Beaumarchaisovih. Napisani pa niso zgolj za zabavo, marveč tudi v spomin Zoisu in vsem razsvetljencem iz njegovega kroga, Matičkova kitica pa ima tudi rahlo satirično ost. Takšna je torej »vodvilnost« moje komedije, katere glavni namen je biti — vesela, humorna, linhartovska hvalnica utemeljitelju novejši slovenske dramatike in gledališča, vsem razsvetljencem, prav tako pa slovenskemu jeziku in slovenski gledališki umetnosti sploh. Studij izvornih in prevodnih del naših razsvetljencev me je marsikje navdihnil tudi s humorjem, ki ga je žal tako malo v naši novejši književnosti, kar je zapisal že Oton Zupančič v svojem eseu »Adamič in slovenstvo«. Tisti odstavci, kjer govori o smehu in humorju, je klasičen. Tudi ta me je bodril, ko sem pisal svojo komedijo, ki bi naj bila kljub nekaterim satiričnim mestom kar se da humorna in optimistična ter prav nič žolčna in gnevna, kakor so »Kreature«, čeprav je tudi v njih dovolj komedijskega, kar so zlasti dokazale uprizoritve v Pragi in Trstu.

Kar se tiče tiskarniškega stavka »Krajskih komedijantov«, je njegova usoda bila res edinstvena v naši zgodovini. Knjiga bi bila morala iziti konec maja 1941 pa je njen izid prav tako kakor krstno predstavo preprečila vojna in okupacija. Tiskarnar Veit je stavek spravil v prvem nadstropju svoje tiskarne in ga kar se da »zakamufliral«. Menda ga je prekril z drugimi, »nedolžnimi« in za okupatorja manj sumljivimi stavki. Stavek »Krajskih komedijantov« je bil zelo težak, saj je bil precejšen kup svinca. Zato se je neko noč zrušil strop pod njim. Izvirni tipkopis z dopolnitvami in popravki mi je nekaj tednov po okupaciji vrnila Tončka Kunčič-Gerčarjeva. Prethotapila ga je v nedrih čez nemško-italijansko demarkacijsko črto in mi ga nekega jutra prinesla na stanovanje. Nikoli prej se nisva videla ne poznala in če se prav spomnim, se tudi pozneje nisva več videla. Kakor tiskarnarju Veitu tako sem dolžan zahvalo tudi njej, ki je tovela takšno tihotapstvo v tistih težkih dneh, ko je po naključju ušla mimo straže brez telesne preiskave, ker bi sicer imela, če ne drugega vsaj neprijetnosti, ako bi jo pri tihotapstvu ujeli. Pozabiti pa ne smem niti znamenitega slovenskega slovníčarja dr. Antona Breznika, ki je s tako pozornostjo in ljubeznijo ocenil jezikovno plat »Krajskih komedijantov«. Z dvakratnim strahom sem šel k njemu, ki ga je odbor Slovenske matice sporazumno z menoj naprosil, da naj kot strokovnjak, zlasti pa kot poznavalec Japljevega jezika, kritično pregleda jezikovno plat mojega dela, ker ta ali oni »krajnski gospod« ni imel zaupanja, da bi pisatelj iz »vzhodnega Stajerja«, rojak Miklošiča, Vraza, Volkmera, Meška in še mnogih drugih, zmozel napisati igro v stari, čeprav knjižno umetni linhartovski »krajnski šprahi«. Dr. Breznik si je vzel najprej štiritedenski rok, da pregleda tipkopis, toda že četrty dan zjutraj je telefoniral, da je komedijo prebral in da lahko pridem popoldne k njemu na razgovor. S študijem dramatike se ni nikoli posebej ukvarjal, kakor mi je dejal, vendar je delo prebral z zanimanjem. Ze to, da je delo prebral tako hitro, ker ga je že sredi prvega dejanja začelo tudi vsebinsko in ne le jezikovno zanimati, je bilo priznanje. Njegov stanovski tovariš dr. Ehrlich me je nekaj mesecev prej razglasil na seji univerzitetnega senata za nevarnega »komunističnega terorista«, ki ne sme dobiti Turnerjeve štipendije. Za to podrobnost dr. Breznik bržkone ni vedel, a niti ni bila potrebna, saj je bilo drugih glasov dovolj, toda kljub temu me je sprejel lepo, domače in lahko rečem: hkrati svetovljansko in slovensko, kakor

Japelj, ki seže frajgajstu Linhartu v tretjem dejanju prijateljsko v roke. Doživel sem kot priznanje za »Krajske komedijante« izredno čast, kakor so mi pozneje povedali, da me je po daljšem razgovoru peljal iz svoje delavnice, v kateri mi je pokazal svoj Pleteršnikov slovar, ves popisan z dopolnilnimi besedami in izrazi, v spalnico. Tam mi je pokazal podobo svoje matere in domačije. Rekli so mi, da je to storil redkokomu. V mojem besedilu je našel le šest ali sedem »modernizmov«, kar je bilo vsekakor priznanje za Prleka, ki se je moral vse leto učiti Linhartovega jezika, da je mogel v njem napisati svojo komedijo. Da bi si prisvojil tudi melodijo takratnega knjižnega jezika, sem se med drugim učil posamezne odstavke iz Japljevih pridig na pamet in glasno »pridigal« v svoji sobi — na začudenje nekaterih prebivalcev sosednjega stanovanja. Da bi mi hitreje šlo, sem najprej začel pisati prvo dejanje v sodobnem jeziku, ker sem nameraval pozneje vse prestaviti v Linhartov jezik, toda že sredi dejanja sem namero opustil, ker kar nekam ni šlo. Stari jezik mi je dajal več inspiracije za dialog in humor. Zato sem pisanje spet odložil in se ga z vnemo učil naprej. Ponovno sem prebiral Trubarja, Linharta, Makovičeve in Vodnikove bukve za babilštvo, Japljevo biblijo, Pohlina in tako dalje. Pisal sem si poseben slovar z izrazi, frazami in figurami ter še sam koval fraze v duhu starega jezika, dokler ga nisem tako obvladal, da sem lahko sedel k mizi in začel v njem pisati. Bilo je naporno delo, ki je zahtevalo precejšnjo vztrajnost in gorečnost. Isto sem ponovil, ko sem predelaval in »dopesnjeval« Levstikovega »Tugomerja«, saj sem se moral prav tako najprej naučiti Levstikove »staroslovenščine« in stiha, kar je bilo nemara še težje, ker sem moral napisati okrog tisoč novih verzov, ki pa se — kakor so rekli — docela zlivajo z Levstikovimi. Vsaj s te literarno-filološke strani torej nisem čisto zatajil, da sem Miklošičev rojak, čeprav mi zlasti pri govoru radi uhajajo prleški samoglasniki in poudarki.

Op. ur. Razgovor je bil objavljen v Gledališkem listu Drame SNG (1956/57 št. 7) ob jubilejni proslavi dvestoletnice rojstva Antona Tomaža Linharta in uprizoritvi Kref-tovih »Krajskih komedijantov« v Drami SNG.

Linhart: MATICEK SE ŽENI. — Režija Andrej Hieng, sc. Sveta Jovanović prem. 24. 4. 1954.

O amaterski in poklicni gledališki dejavnosti

Misli ob novi gledališki sezoni SLG v Celju

Zgodovina celjskega gledališča, ki nam jo v gledaliških listih z veliko ljubeznijo zbira sedanji upravnik Fedor Gradišnik, je, ako si odmislimo posebni, narodnoobrambni značaj naše gledališke dejavnosti v preteklosti, zgodovina slehernega evropskega gledališča, ki se iz svojih prvih, še neblogljenih amaterskih začetkov bolj ali manj organsko razvije v poklicno gledališče. Ta razvojni potek od amaterstva v poklicnost bi se dal primerjati razvoju človeka, ki je že prerasel leta osnovne vzgoje in prestopil v tip razvitejših vzgojnih ciljev, ki mu nalagajo poleg večje delovne discipline tudi nove naloge do družbene skupnosti. Mislim, da me ne bo nihče dolžil utilitarizma, ako pojmujem sleherno gledališko dejavnost, amatersko ali poklicno, po njenem družbenem pomenu kot nedeljsko šolo za doraščajoče in dorasle s to edino razliko, da se v gledališki nedeljski šoli ne uče katekizemske resnice, marveč resnice o človeku, njegovem življenju in o družbi, v kateri živi, in da se vrši ta pouk v estetski obliki, torej v najbolj prikopni in najmanj vsiljivi obliki, kar jih pozna človeška vzgoja. Pri tem pa je razlika med amatersko in poklicno gledališko dejavnostjo zgolj kolikostna, je razlika manjše oziroma večje doživetosti moralnih in materialnih sredstev, s katerimi skuša neka gledališka skupina doseči svoj cilj — družbeno vzgojo, in pa v manjši oziroma večji izobrazenosti in zahtevnosti občinstva, kateremu se morajo oblike teh vzgojnih ciljev prilagoditi, torej v vprašanju repertoarne politike.

Gledališki repertoar je torej poleg gledališkega osebja, njegovega manjšega oziroma večjega strokovnega znanja in sposobnosti, najbolj opazna razlika med amatersko in poklicno gledališko dejavnostjo.

Kadar govorimo o repertoarju amaterskih gledališč kot tako imenovanem »ljudskem« repertoarju, pojmujeemo ta ljudski repertoar še vedno v smislu preteklega 19. stoletja, dasi živimo že v drugi polovici 20. Z ljudskim repertoarjem naše amaterske dejavnosti razumemo le preproste burkasto zabavne in naftalinsko ganljive enodnevne iz pretekle čitalniške dobe. Tako gledanje je očitno slepo za razvoj časa, ki ne dopušča obnavljanja preživelega. Kraji našega podeželja, ki so v preteklosti razvijali živahno amatersko gledališko dejavnost, danes niso več tako patriarhalno idilični in tako zaprti sami vase, brez zvez in stikov s svetom, kakor so bili v preteklem stoletju. Moderno cestno omrežje, naraščajoči avtomobilski promet, industrijska dejavnost, ki prodira danes v docela kmečka naselja, je v bistvu prevetrila konservativnost našega podeželja in spremenila njegovo ekonomsko in moralno strukturo. Radio in kino sta razširila tako splošno nazorsko kakor posebno gledališko obzorje našega človeka v podeželju. Stari amatersko gledališki repertoar se mora danes tudi človeku našega podeželja zdeti docela nespremenljiv in očitno podcenjevanje njegovega razumskega obzorja in umetniškega okusa in to tem bolj, ker stari rod z leti odмира, mlajši rod pa je popolnoma brez one sentimentalnosti, ki je bila moralni kvas vse naše amaterske gledališke dejavnosti v preteklosti. To pa pomeni, da je treba stari pojem »ljudskega« repertoarja v amaterski dejavnosti temeljito revidirati, ako hočemo amatersko dejavnost kot moralno dragocen in težko pogrešljiv prispevek h kulturnemu življenju našega podeželja sploh ohraniti.

Kako naj se glasi sodobnejša opredelitev ljudskega gledališkega repertoarja, torej onega, ki je danes edino še primeren za amaterska gledališča in ki mora tvoriti, o čemer bomo še govorili, tudi sestavni del pokrajinskih poklicnih gledališč?

V ljudski repertoar spadajo prvič vse one gledališke igre, ki so človeku dojemljive in zanj sugestivne tudi brez višje šolske izobrazbe, se pravi tiste igre, ki prikazujejo usodno igro človeških strasti in ki učinkujejo z odra neposredno na človeške afekte, ali preprosto povedano, na človeško srce — to je velik del Shakespeara in velik del Moliera, da omenim samo ta dva klasika, ki sta, če sta le mogla, pisala za neučeno, toda v svojih naravnih instinktih zdravo ljudsko občinstvo. V ljudski repertoar pa sodijo tudi one igre iz družbeno-moralnega področja, ki kažejo v popolnoma nezastrti obliki moralno zmago dobrega, zmago socialnega nad asocialnim. V ta repertoar spada med našimi dramatikami ves Cankar, med tujimi dramatikami marsikaj iz evropske socialne dramatike in med najnovejšimi tujimi dramatikami n. pr. tudi Američana Miller in Williams, da omenim le najvidnejše. To novo pojmovanje ljudskega repertoarja je prodrlo tudi v Zvezo Svobod, o čemer zgovorno pričata dva uspela festivala amaterske dejavnosti v Velenju.

Preden spregovorim o repertoarju pokrajinskih poklicnih gledališč, je treba z nekaj besedami opredeliti pojem pokrajinskega gledališča, določiti materialne in moralne pogoje za njegov smiselni nastanek in njegovo uspešno delovanje. Pri svoji opredelitvi se opiram predvsem na gledališko prakso v srednji Evropi, Franciji in Italiji hodita v gledališki kulturi čisto svoja, posebna pota in imata že od nekdaj, konkretno že izza srednjega veka, svoj posebni sistem gledališkega delovanja.

Kot pogoj za poklicno gledališko dejavnost v srednjeevropskem merilu in po srednjeevropski praksi je potrebno neko pokrajinsko upravno in gospodarsko središče z dvajset do petindvajset tisoč prebivalcev navzgor. K takemu pokrajinskemu središču spada nujno razvitejše šolstvo, se pravi gimnazije, učiteljsišče, srednje strokovne šole, poleg splošno kulturnih ustanov, kakor so pokrajinski muzeji, eventualne galerije, mestne biblioteke, krajevni tisk in založbe. Za vse te splošne kulturne ustanove z razvitejšim šolstvom vred je poklicno gledališče nujno potrebno dopolnilo splošne izobrazbe in družbene vzgoje doraščajočih in odraslih. Omenjeno število prebivalstva tvori s svojo materialno proizvodnjo tudi zadostno materialno bazo za nemoteno delovanje poklicnega gledališča. Ta materialna baza je seveda v kapitalističnem svetu v njegovem trgovstvu, obrtništvu in industrijski dejavnosti. Pri nas, v socialističnem svetu pa je ustvarjalec materialne baze neposredno delovno ljudstvo samo nekega industrializiranega mesta ali industrijskega središča. V tem pogledu je Celje brez dvoma mesto, ki zmore ta davek za družbeno vzgojo svoje ljudske skupnosti, saj je poleg Kranja in Maribora med večjimi proizvodjalnimi središči ne samo v republiškem, marveč tudi v zveznem merilu.

Ker smo bili v novi socialistični domovini že priče velikih sprememb naše gledališke politike, se v tej zvezi vsiljuje vprašanje, ali se da vsaka amaterska gledališka dejavnost spremeniti kar čez noč v poklicno, kar smo prakticirali v letih 1946—1948, oziroma ali se da neko poklicno gledališče enako kar čez noč spremeniti v amatersko, kar smo prakticirali pred nekaj leti?

Prvo pomeni, hoteti z aktivistično vnemo prehitovati razvoj, kar pa je na kulturnem področju mnogo težje, kakor v industrijski podjetnosti. Drugo pomeni jeziti organski kulturni in družbeni napredek in kratiti nekemu kulturnemu središču njegove pravice do nadaljnjega kulturnega razvoja.

Omenjeno hotenje znivelizirati pokrajinska poklicna gledališča v amaterska, pa ne upošteva nekega važnega momenta — ni si namreč mogoče

misлити zdravega, kvalitetnega amaterskega gledališkega delovanja na podežlju brez solidnega poklicnega gledališča v naravnem središču te pokrajine. Zveza Svobod lahko sicer s svojimi pobudami in nasveti in s svojim pokretnim poseganjem v dejavnost posameznih amaterskih gledaliških skupin mnogo pristori k urejenosti, načrtnosti in nivoju amaterske gledališke dejavnosti, vendar posamezne amaterske gledališke skupine se morejo s pridom vzgajati samo ob živih vzgledih najbližjega, se pravi najlaže dosegljivega pokrajinskega poklicnega gledališča. Odmiranje pokrajinskih poklicnih gledališč, dejansko ali zgolj kvalitativno, ima za nujno posledico tudi kvaliteto odmiranje amaterske gledališke dejavnosti.

Sestavni del repertoarja pokrajinskega poklicnega gledališča mora biti, kakor smo že poudarili, ljudski repertoar v že omenjenem sodobnem pojmovanju. Toda poklicno gledališče, ki je vedno v kulturnem in gospodarskem središču neke pokrajine, streže širšemu, po izobrazbi bolj diferenciranemu občinstvu, zato mora poleg ljudskega repertoarja obsegati tudi repertoar, ki stavi na dojemanje občinstva večji miselni napor, večje miselno sodelovanje in zahteva od njega večje umetniško izkustvo. Nuditi mora izbor iz celotne svetovne klasike in izbor najboljših sodobnih del, ki skušajo v zdravem odnosu do življenja zajeti vizije sodobnega človeka o sreči v dramske podobe.

Repertoar celjskega gledališča upošteva oba osnovna vidika sodobnega poklicnega gledališča in z izborom gledaliških del sega v širino in globino občinstva, ki mu je namenjeno.

Nova sezona, deveta, odkar obstoja celjsko poklicno gledališče, se odpira s Kreftovo komedijo Krajnski komedijanti, ki prinaša v svojem širokem kulturno-zgodovinskem okviru ono Linhartovo igro, s katero so celjski gledališki amaterji pred 110 leti prvič nastopili v tedaj še nemški gledališki hiši. In tej v nekem smislu jubilejni sezoni je hotelo novo, kolektivno umetniško vodstvo dati še posebno svečano obeležje s tem, da bo v gledališki hiši odkrilo kip dveh zaslužnih gledaliških delavcev iz preteklosti — Saši Pfeiferju in Meti Baševi. Tako bo pričela nova sezona v dobrem omenu — v spoštovanju do naše klasične ljudske igre in s pieteto do svojih zaslužnih gledaliških delavcev.

Se nekaj besed ob koncu. Kot rojen Celjan, ki je kot otrok občudoval gledališko umetnost Rafka Salmiča v bivšem Narodnem domu, sem pred devetimi leti z velikim veseljem pozdravil ustanovitev celjskega poklicnega gledališča. V tem kulturnem dejanju sem videl organski zaključek in hkrati povečanje več kot stoletnega celjskega amaterskega gledališkega delovanja in obelavnj začetek zrelejše in smotrnejše gledališke kulture v Celju. Cestitke in voščila naših najvidnejših političnih delavcev v spominski knjigi obnovljene gledališke hiše so nam sicer dovoljno jamstvo za nemoten razvoj in razcvit te umetniške ustanove. In vendar — življenjske izkušnje in pogosto muhasta zgodovinska dialektika nam kažejo, da je najboljšje jamstvo za obstoj in razcvit neke kulturne ustanove človek sam, se pravi ljudje, ki s čistim srcem in zagrizeno ljubeznijo opravljajo v njej svoje kulturno poslanstvo. In takih za družbeno vzgojo in družbeni napredek vnetih kulturnih delavcev, kakor nam zgovorno priča zgodovina, ni v preteklosti v Celju nikoli manjkalo in prepičan sem, da jih tudi danes v novi socialistični domovini ne manjka.

Meta Baševa in Saša Pfeifer

Dva igralska portreta iz celjske gledališke preteklosti

Potem ko so prostori obnovljenega slovenskega gledališkega poslopja v Celju ob prejšnjih slavnostih sprejeli kipe obrazov nekaterih slovenskih gledališčnikov, ki so znatna časovna obdobja svojega življenja posvečali naporom za ustanovitev slovenskega gledališča v Celju, se jim ob desetletnici poklicnega Slovenskega ljudskega gledališča v Celju pridružujeta še dva kipa: Mete Baševa in Saše Pfeiferja. Oba sta dobršen del svojega življenja posvetila odrskim nastopom v Celju in se pridružila vrsti diletantskih in ljubiteljskih navdušencev, trudeč se za svojo obliko odrskega izživljanja. Nedvomno sta prispevala svoj delež za oblikovanje slovenskega gledališča v Celju in v zgodovinski perspektivi gledališkega razvoja v mestu ob Savinji jima pritiče vzdevek celjskih gledališčnikov. Ta njun delež je bil — upoštevajoč dve različni časovni obdobji celjskega gledališča — takšen, da jima gre taka slava in čast.

Morda bi se komu — in to zlasti tistemu, ki je iz določene, neprizadete oddaljenosti opazoval razvoj gledališkega življenja v Sloveniji v prvem desetletju po osvobodilni vojni — zdelo, da so se porajala nova gledališča pri nas brez vsakih umstvenih in gospodarsko-denarnih naporov. Takim neprizadetim opazovalcem je nadaljnji razvoj pokazal presenetljivo drugačno podobo, zlasti ker so se morale take misli in nedognani zaključki kar brž umakniti treznejši presoji realnih dejstev. Domala nobena dopolnitev slovenskega javnega, kulturnega in gospodarskega življenja ni dosegla Slovencev kot vilinji dar, temveč je bilo treba skoraj vsako izbojevati z večjo ali manjšo žrtvijo, večjim ali manjšim naporom. Ali bi bilo čudno, če je bilo tudi v našem gledališkem življenju takisto? Ali je bilo čudno, da so tudi v našem gledališkem življenju bile vedno in povsod potrebne hude žrtve, da je bilo mogoče doseči take uspehe, ki so mogli kljubovati času in ki so postali v zgodovinski perspektivi določeni mejniki razvoja?

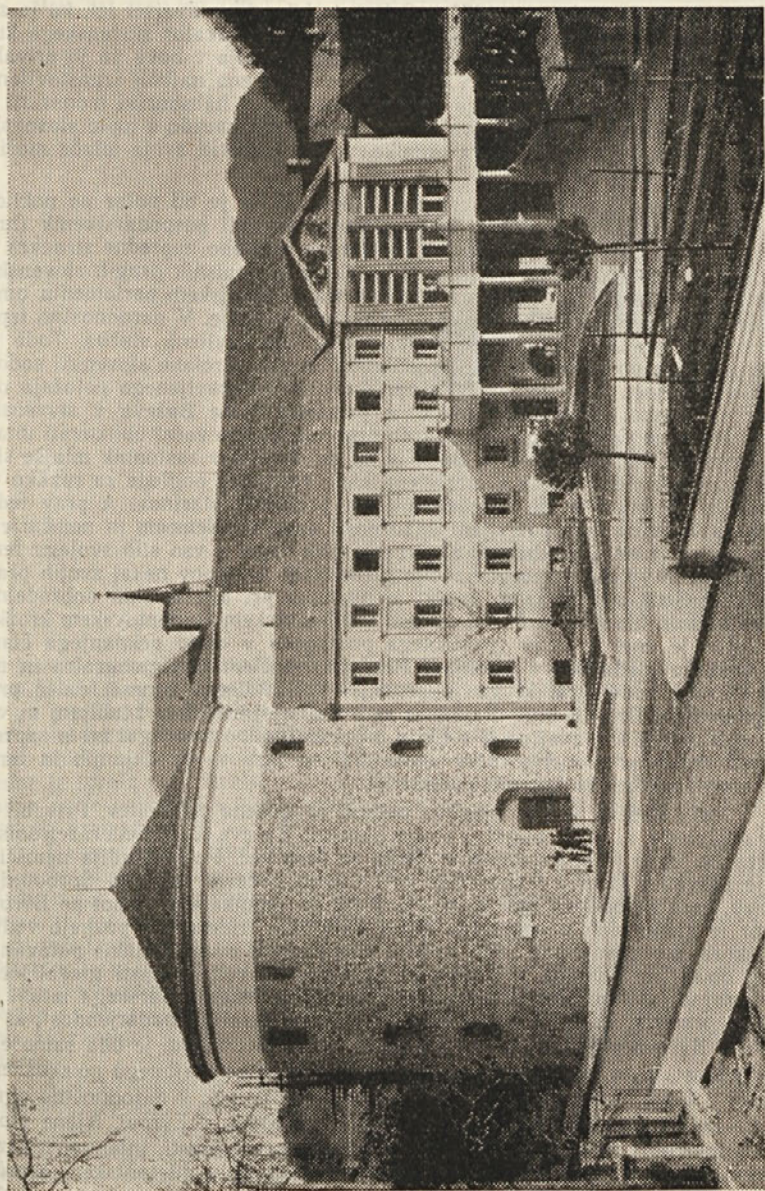
Kakor vsa ostala slovenska gledališča tudi slovensko gledališče v Celju ni bilo dosežek brez borbe in truda. Tudi boj za poklicno gledališče v Celju je moral biti izbojevan v vseh časovnih obdobjih, ki obeležujejo razvoj tega gledališča in njegovo končno uvrstitev med poklicna slovenska gledališča, torej v tisto obliko gledališkega udejstvovanja, ki jamči za določeni umetniški uspeh in prospeh ustanove. Ta boj ima izbojevati vsako gledališče v svoji izmeri, uspeh se krije z duševnim in gmotnim vložkom vsakega posameznika v večkrat neenako merjenje sil. Vsa Slovenija je pred pol stoletja prisluhnila boju za osrednje slovensko gledališče v Ljubljani, ki si je s hudim in velikim naporom naposled priborilo zmago. Mislim, da ne pretiravam, če ugotovim, da je tudi vsa Slovenija prisluhnila boju za slovensko gledališče v Celju, bodi v času ko si je hotelo zagotoviti svojo nedolžno ljubiteljsko obliko, bodi v času, ko si je hotelo dokončno izbojevati svojo trdno poklicno udejstvovalno mogočnost.

Ne dvomim, da je bila gledališka preteklost slovenskega Celja tista izpodbuda, ki je vsem celjskim gledališčnikom dajala toliko odporne sile, da so v boju mogli vztrajati in napeti o pravem izbranem trenutku vse svoje moči. Dva gledališka obraza iz nedavne gledališke preteklosti Celja sta tudi Baševa in Pfeifer. Ne jemljem jih kot zgled gledališke kljubovalnosti in srdite bojaželjnosti, temveč kot dvojni človeški doprinos v dveh različnih časovnih obdobjih za zamisel slovenskega gledališča v Celju, zamisel, kateri sta oba posvetila odmerjeni delež svojega življenja in darove svojih umstvenih in igralsko oblikovalnih zmožnosti.

Mein Baš (1876—1959)

Adolf (Saša) Pfeifer (1891—1951)

Stavba Slovenskega ljudskega gledališča v Celju

Meta Baševa (rojena 1876 v Celju) je bila stara dvajset let, ko je zasledil njeno nadarjenost dr. Vladimir Ravnihar, organizator slovenskega kulturnega življenja v Celju v prehodu iz starega stoletja v novo, in jo privabil na gledališke deske. V teh letih je postajalo Celje ena najbolj izpostavljenih točk v borbi slovenskega naroda za enakopravnost v habsburški monarhiji in narodne borbene potrebe so privablale v nemčursko gnezdo s toplo slovensko okolico slovenske obrtnike in razumnike, voljne pomeriti svoje mlade moči z zastopniki nemške nadutosti.

Oče Mete Baševe — Lovro Baš (1849—1924) je bil notar po poklicu, po svoji delavnosti v narodnih bojih z Nemci pa tudi gospodarstvenik (hranilničar in bančnik), politik (na črti meščanske narodno napredne stranke) in časnikar (urednik tednika »Domovina« v Celju in dopisnik drugih slovenskih listov). Po naključju je politična konstelacija v dunajskem parlamentu omogočila, da je prišel s češko pomočjo za notarja v Celje. V narodnostno izpostavljenem mestu je bila ta še dvakrat bolj izpostavljena služba. Toda ne glede na to je po svojem položaju omogočal svojim otrokom slovenski sodobnosti ustrezajoče življenje. Iz tega narodnostno izpostavljenega položaja odločno slovensko usmerjene družine je prihajala Meta Baševa v slovensko javno življenje Celja, ki ga je kulturno organizatorično začel oblikovati mladi dr. Ravnihar. Nasproti notarju Bašu je bil dr. Ravnihar zastopnik mlajše slovenske generacije, ki je že v marsičem imela drugačne poglede za razliko od starejših, dosihmal še ne opredeljenih kot političnih starinov. A prav tedaj so se še vsi ujemali v poživljeni odpornosti nasproti Nemcem in nemčurjem. V ta boj se je dr. Ravnihar ob strani starejših vrgel z vso silo svojega temperamenta in vnašal v reorganizacijo gledaliških nastopov nekaj svojih praktičnih izkušenj iz Ljubljane: od tod je nastopal pri diletantskih dobrodelnih prireditvah in hkrati s prof. Reisnerjem v diletantskem študentskem krožku. Naposled je imel v Celju praktičnega pomagača v osebi nekdanjega člana Slovenskega gledališča v Ljubljani Perdana, problematičnega igralca in nezanesljivega sodelavca, ki ga je poznejši tok življenja zanesel daleč proč od gledališča. Dr. Vladimir Ravnihar se v nadaljnjih letih v Ljubljani ni več posvečal gledališču, zdaj pa je v Celju organizatorično premagal vrsto zaprek, dvignil repertoar z mrtve točke enodejank na igre v več dejanjih in temu primerno poskrbel za igralski podmladek.

Meta Baševa je bila njegova najbolj dragocena pridobitev. Privabil jo je v gledališče, ni je pa mogel za stalno ohraniti. Baševa si je želela razen šolske izobrazbe, ki je je bila deležna v Celju, še česa več. Poleg študija nemščine se je posvetila študiju francoščine in opravila zadevni izpit na Sorbonni v Parizu, nato v Londonu tudi izpit iz angleščine. Zamikala jo je pot po Evropi, kakor je njeno bližnjo sorodnico Almo Karlinovo trideset let pozneje vodila pot skoraj po vsem svetu. Toda Baševe niso mamila avanturistična potovanja, njeni obiski na Dunaju, v Parizu in Londonu so veljali zlasti gledališčem, manj zaradi užitkov gledališkega gurmana kakor iskanju odrskega izraza in glasne, predirne izpovedi notranjosti. Nedvomna igralska nadarjenost, ki jo je Meta Baševa pokazala že koj pri prvih nastopih v Celju, je bila samo ena večvrednost, ki jo je napravila za najboljšo diletantko majhnega poizkusnega odrčka v Celju, izpolnjujočega dosihmal osnovno nalogo v narodnostno ogroženem kulturnem občestvu enega najmanjših narodov v Evropi. Njene vloge so z vnovičnimi nastopi pridobivale na izrazni prvobitnosti, inteligenci razumevanja in življenjski resničnosti. Če je že mogoče v diletantskem ozračju odrskih nastopov Mete Baševe govoriti o oblikovanju odrskega izraza, je šlo

pri tem za sodobno realistično igro, ki se je merila z enostavno in nezahtevno ravniyo sodobnega slovenskega meščanskega in kmečkega občinstva: do solz so ga ganile izrazne realistične neposrednosti ločitve, prevarane ljubezni in kar je še takih prizorov gledališča, ki je ljudsko v prvobitni obliki in s tako svojo obliko oblikuje svoje občinstvo. Zato bo umevno, da je Baševa ugajala, kadar je igrala aristokratsko ali meščansko salonsko vlogo, prav tako, kakor kadar se je pokazala v vlogi kmečke deklice ali vlogi Govekarjevih domačnostnih dramatizacij.

Baševa se ni študijsko sistematično pripravljala za svoje igrilstvo, igrala je po svoji nadarjenosti in ji priključevala ostri dar opazovanja igre na odrih, ki jih je obiskovala. Več sezon ni nič nastopala, nekaj zaradi svojih potovanj, nekaj pa zaradi življenjskih naključij, ki so ji morda branila, da se ni mogla posvetiti igrilstvu kot poklicu. Približno dvajset vlog, v katerih je nastopila v desetih sezonah, ni veliko za poklicno igralko. Za oder, kakršno je bilo diletantsko gledališče te dobe v Celju, in za igralko Baševo pa je pomenilo to skoraj domala vse pglavitne vloge uprizoritev tistih iger, ki so brez kakršnekoli klasike pomenile vso repertoarno zmogljivost celjskih diletantov.

V svoji najboljši življenjski dobi se je Baševa po letu 1910 odpovedala slehernim odrskim nastopom in se posvetila v času pred prvo svetovno vojno in še zlasti po nenadni smrti brata Otokarja negi svoje matere, po prvi vojni pa negi svojega očeta. Ali je to bila življenjska odpoved po voljni odločitvi? Vsekakor se je Baševa odtegnila javnosti in v Celju v samoti umrla 5. marca 1959, potem ko je doživela živahno gledališko delavnost in ustanovitev poklic-

Saša Pfeifer, okoli leta 1945

nega gledališča v Celju. Kakor domala vsak diletantski igralec tudi ona ni zapustila vidne sledi v vrsti diletantskega in ljubiteljskega podmladka v Celju. Bila je enkratna v svojem časovnem obdobju in je enkratno izpolnila svojo življenjsko nalogo v času oblikovanja priprav za gledališko delavnost v komaj dosegljivih možnostih prvega desetletja našega stoletja.

SASA PFEIFER

Adolf ali s poznejšim imenom Saša Pfeifer sodi med oblikovalce celjske gledališke resničnosti med obema vojnama, dokler je po svoji službi v Celju tu uravnaval svojo odrsko delavnost. To je obdobje po velikem navdušenju, ki ga je sprožilo urejanje slovenskih razmer po prvi svetovni vojni. Za gledališke možnosti Celja pomeni to obdobje najprej gledališko sproščenost v organizatoričnem okviru neposredno pred prvo vojno 1911 ustanovljenega Dramatičnega društva v Celju, delno uresničenje upov za boljšo organizacijo in sistematičnost rednih predstav, pogojeno v višji stopnji gledališke nepoklicnosti, stopnji igralskega ljubiteljstva, in naposled skoraj dosegljivo sanjsko prividnost o možnosti poklicnega ali vsaj polpoklicnega gledališča v Celju. Poleg Ivana Prekorška in Fedorja Gradišnika je Saša Pfeifer izpovedovalec in glasnik celjske gledališke samobitnosti v novih pogojih jugoslovanske državnosti brez cmerave rodoljubnosti in njenih lokalno omejujočih spon. Če pomeni Ravniharjevo obdobje napadalno vzpostavitev odrske delavnosti v Celju v okviru splošnega narodnega programatičnega prebuditvenega dela in če pomeni naslednje Salmičevo obdobje pred prvo svetovno vojno

vzdrževanje te napadalne napetosti (obdobji, v katerih doživlja nadarjenka kakor Baševa pohvalna priznanja verjetno pa kaj malo osebne zadostitve), pomeni obdobje po prvi svetovni vojni navzlic večkratnim ponesrečenim poizkusom vrsto priprav za bodoče poklicno gledališče.

Saša Pfeifer je bil po rodu Ljubljčan, rodil se je 6. junija 1891 očetu železničarju Mihi in materi Josipini, pozneje gostilničarja. Saša je hodil v osnovno šolo v Cojzov graben in po dveh gimnazijskih razredih srečno dovršil znamenito Mahrovo trgovsko šolo v Ljubljani. Vojsko je služil v Pulju, postal uradnik Ljubljanske kreditne banke, ki ga je dirigirala v podružnico v Celje, s čimer si je Saša ondod prislužil domovinsko pravico. Ali leta 1931 je moral za kratek čas v Novi Sad, po vrnitvi v Celje je odšel v Maribor, kjer ga je dohitela druga svetovna vojna. Bežal je v Ljubljano, se po vojni vrnil v Maribor, toda 1947 prišel vnovič v Ljubljano, kjer je po operaciji 3. aprila 1951 umrl. Njegova hčerka Nada (poleg še živečih dveh hčera iz prvega zakona) se je poročila z Albertom Vilhelmom (sodelovala sta v Žiškovem gledališču v Ptuj), oba sta padla v NOB 1944 nekje v Srbiji.

Oče Miha je bil šaljivec in vesele narave; kaže, da je Saša po njem podedoval i dobro voljo i svojo igralsko nadarjenost. Vsekakor je imel priložnost pred prvo vojno dodobra preučiti Govekarjevo gledališče v Ljubljani, v katerem je prihajal do svojega prvega odrskega izraza tudi Ivan Cankar po svoji komediji in farsu. Morda je Sašo napotilo gledališče, da se je začel preizkušati v mimičnih posebnostih, primitivnem izrazu pretvarjanja in zlasti v čarovništvu. Tudi v Pulju se je s tem razkazoval, nekajkrat nastopil s svojimi čarovnijami, pokazal že tu svojo organizacijsko nadarjenost in si pridobil

Saša Pfeifer v vlogi Lorda Burleigha, Schiller: *MARIJA STUART*.
Sezona 1923/24

glas odrskega praktika. Ta glas je šel pred njim v Celje in komaj se je dobro ustanovil, je že nastopil v gledališču.

Kdor je doživel Pfeiferjevo gledališko vzhičenje, bistvo njegovega bohemstva, prijateljsko vzdušje njegove kolegialnosti, veselje njegovega diletantskega in stopnjevanega amaterskega igralskega oblikovanja, si bo komaj predstavljal, da je bil tudi v svoji bančni službi ali trezni posredniški realni vlogi »Putnika«, ki se ji je zapisal v Mariboru in Ljubljani, mož na mestu. Kot računovodja direkcije »Putnika« v Ljubljani in praktični knjigovodja si je ustanovil svoje posebno mesto in si je celo pridobil posebno priznanje s svojim novatorskim, novim sistemom knjigovodstva.

Pri vsem svojem službenem poslovnem delu pa se je zlasti zapisal igraltvu. Reorganizacija gledališke delavnosti v Celju, kakor jo je po prvi svetovni vojni izvedlo Dramatično društvo v Celju, mu je omogočila, da je razvil vse svoje amaterske možnosti. Ni sicer obiskoval dramatične šole Milana Skrbinška v Celju 1920 in ni sodeloval pri uprizoritvah Skrbinškove kratke celjske sezone, zato pa je bil z naslednjo sezono 1920/21 na mah v igralskem ospredju. Zdi se, da se ni branil vlog v burkah in veseloigrah, začel pa se je tudi poglobljati v zahtevnejše vloge in odigral številne vloge v domačih izvirnih igrh od Ogrinca, Finžgarja, Golarja, Govekarja in Meška do Cankarja, Kraigherja, Novačana in Zupančiča, pa tudi v prevodih klasikov Moliera, Schillerja itd.

V obdobju svojega najkrepkejšega sodelovanja v celjskem gledališču (do leta 1934) je s svojo praktično gibčnostjo in skladno postavitvijo režiral najmanj 16 iger v Celju, odigral pa do svoje smrti (upoštevajoč pri tem

kratko sodelovanje v Drami Nar. gledališča v Ljubljani med drugo vojno in v sezoni 1947/48 ter pri SNG v Mariboru v sezonah 1945/46 in 1946/47) nekaj manj kot 100 različnih vlog. Ker je imel posluh in glas pevca, je sodeloval 1924 pri uprizoritvah operet in tik pred koncem svojega življenja pri Zabavnem gledališču v Ljubljani, ko je nastopal v sestavu »Veselega teatra 90 minut« in znal s svojim prirojenim igralskim darom ter veselim komedijantstvom nasuti gledalce ob širokem zamahu svojega odkritega srca zdravega smeha, humorja in neprisiljenega veselja.

Ne glede na to plat svojega udejstvovanja je s svojimi vlogami v Cankarjevih igran (»Jakob Ruda« — Broš, »Za narodov blagor« — Gruden, »Pohujšanje« — cerkovnik in Peter, »Hlapci« — župnik), zlasti pa z vlogama Friderika v Župančičevi drami »Veronika Deseniška« in Novačanovi »Herman Celjski« dokazal resnost svojega igraltva, četudi je bilo domala ves čas v ozkem okviru ljubitelja. Navzlic temu okviru pa je doživel s svojim nastopom pri gostovanju celjske operete v Ljubljani 25. in 26. maja 1924 prvi višek svojih nastopov, ki ga je presegel, ko je samostojno gostoval 2. februarja 1926 v Ljubljani kot Friderik v Župančičevi drami »Veronika Deseniška« z drugim viškom svojih nastopov.

Saša Pfeifer je bil igralsko zelo nadarjen in po sodbi njegovih sodobnikov eden izmed najsijajnejših ljubiteljskih igralcev, kolikor jih je Celje imelo (Gradišnik). Njegovo vlogo Friderika je ob gostovanju v Ljubljani kritika sprejela povoljno (Koblar), češ da je svojo vlogo podal bolj realistično kot poetično in je bil zato precej jasen, plastičen in resničen. Navzlic tem uspehom se ni mogel odločiti, da bi se bil docela posvetil gledališču in je v tem kril nekaj bistva svojega tudi življenjskega diletantstva. Vendar je njegovo igralsko ljubiteljstvo v celotnem razvoju celjskega igralskega ljubiteljstva nedvomno pomenilo velik korak naprej, ker je do neke meje odkrivalo prosto pot do poklicnega gledališča. Morda bi bil tudi Pfeifer to svojo pot našel, če bi mu bilo dano, da bi bil še ostal v sklopu Zabavnega gledališča v Ljubljani (ker mu je po drugi plati prijalo komedijantstvo laglje vrste) in če bi bilo Zabavnemu gledališču v Ljubljani dano, da razvije svoje možnosti, ki so ponekod drugod te vrste gledališč pripeljale do poklicnih gledališč.

Menim, da Pfeiferju njegove razvite organizatorične sposobnosti pri tem ne bi bile nobena ovira. Dokazal je že za časa svoje delavnosti v Celju, da zna uravnovešati svoje odborniške funkcije v »Dramatičnem društvu« z odrskimi nastopi. Tem bolj bi lahko uporabljal svoj organizatorični dar v urejenem poklicnem gledališču našega tipa, ki kljub svoji čvrsti idejni usmerjenosti dopušča velike možnosti iznajdljivosti in organizacijskih sposobnosti neposrednih gledaliških vodij. To pa zlasti kadar gre za številna gostovanja naših ansamblov, gostovanja, ki so sprejeta kot sestavni del gledališke mobilnosti in njih umetniške neposrednosti v tistih krajih, ki so jim gostovanja odkritosrčna duševna potreba. V času med obema vojnama se je Pfeifer tudi v te, četudi tedaj še dokaj enostavne in nezapletene organizacijske akcije uspešno podajal in jih srečno izvajal. Le ena naloga, ki si jo je sam zastavil v rešitev, se mu ni posrečila. To je bilo kmalu po končani prvi vojni, ko se je »Dramatično društvo« v Celju prvič borilo za ustanovitev poklicnega gledališča in ko je bil motor tega poizkusa Pfeifer. To predčasno ustanovitev poklicnega gledališča v Celju mu je odrekel čas in ljudje v njem. Nedvomno se je Pfeifer v tem prehitel in je želel prehiteti tudi čas. Ali pa je možno idealističnim prizadevanjem do skrajne mere zapirati pot do uresničitve? Pfeifer, ki je bil z vso dušo idealist, je vedel, da to ni mogoče. In zato je uresničitev njegove zamisli tudi prišla. Toda čas ga je ukanil, da je prišla za Pfeiferja prepozno. Morda je bila to največja žrtev, ki jo je doprinesel idealist, že od leta 1923 pobornik za poklicno gledališče v Celju.

Zapisek o ljudskem gledališču

Staro se ruši, lice menja čas.
Življenje novo vrè iz razvalin.

F. Schiller

Iz vsega srca smelo hòti novo,
vso nično plažo stresi prej iz sebe,
preden gradiš opeko na opeko,
da novo z novim te nekoč obda!

Prosto po Ibsenovem »Brandtuc«.

Zrel bodi — to je vse!

Shakespeare: Kralj Lear

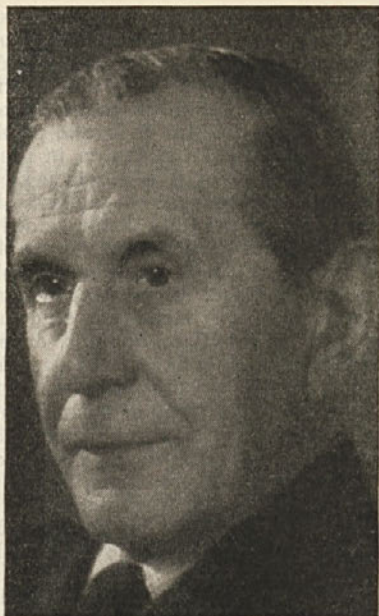
Po osvoboditvi in revoluciji se je gledališko življenje po vsej Jugoslaviji tako razmahnilo, kakor še nikoli poprej v naši zgodovini. Tolikšnega navdušenja za gledališče in navala v gledališke hrame dotlej nismo poznali in čas je pokazal, da smo bili umetniško in idejno v marsičem premalo pripravljeni. Večini je bilo dovolj, da se obnavlja star, podedovani tip gledališča, zlasti po stilu in načinu odrskega oblikovanja in ustvarjanja, v repertoarju pa poleg klasike in »nenevarnih« del le v tem, da so se morala predvsem uprizarjati dela z napredno tendenco, iz partizanskega življenja in sovjetskega repertoarja, čeprav zadnji ni bil zmeraj primeren za nas. Pod bolj kvarnim kakor koristnim in umetniško ne preveč spodbudnim vplivom oficialnega sovjetskega »socialističnega realizma« je vladal okorel in večkrat zaprašen »realizem« takšne ginljive pa tudi primitivne zvrsti, kakor je bil nekoč v dobi biedermajerstva, le da so ga nekateri rdeče popleskali. Zato se je naša gledališka umetnost z vso ostalo umetnostjo in kulturo znašla kmalu v takšni zagati, da še nekaj časa po že skrajno nujnem informbirojevskem prelomu in polomu ni našla izhoda ter je bila celo v neki sramežljivi zadregi pred svobodnejšim umetniškim ustvarjanjem in miselnostjo, ki mu je prihajala nasproti in ki jo je marsikdo že tako krvavo želel, ker je bila in je v resnici nedeljiva od umetniških idej oktorske revolucije in naših revolucionarnih prizadevanj o umetnosti in kulturni politiki. Nekega lepega dne pa si lahko opazil, kako so začele pronikati struje iz nasprotne skrajnosti. To se ni zgodilo le v gledališču, morda še bolj v drugih panogah umetnosti. Kakor si se moral prej vsaki stvari pokloniti, ki je prišla iz vzhoda in njegovih odcepov, ki je bila »progresivno tendenčna«, tako živimo v trenutku še zmeraj pod hudim pritiskom nekih »modernizmov« in celo »abstraktizmov«, da se je v resnici včasih težko znati. Kakor je bilo prej celo politično nazadnjaško in nevarno, če nisi takoj vsega priznal za umetnost, kar je ta ali oni določil za »socialistični realizem« in progresivno umetnost, tako si takoj danes umetniški reakcionar in celo bedak, če se ne klanjaš vsaki abstraktni »kompoziciji«. Zagata tam, zagata tu, samozvanci in špekulanti tu in tam. Kje pa je res umetnost?

Ko sem leta 1950 prinesel iz Trsta nemški prevod Millerjeve drame »Smrt trgovskega potnika«, ki mi ga je posodil pokojni igralec Košič (knjigo je dobil iz Svice), ter delo skušal spraviti v repertoar, mi je bilo oficialno rečeno: »To ni za nas!« Isto se mi je ne dolgo pozneje zgodilo še s »Stekleno menažerijo«, ki sem jo v knjižni izdaji in v izvirniku kupil iz zapuščine prijatelja in izredno nadarjenega hrvaškega igralca, čeprav je iz raznih razlogov pustil igralski poklic malo pred vojno, Milanova, ki je umrl tragične smrti. Po daljšem presledku sta deli vendarle našli pot na oder in dokazali svojo umetniško in človeško dragocenost, ki je hkrati tudi ljudska. Res je, da je gledališče ustanova, ki je in tudi mora biti s časom in razmerami tesno po-

vezana, toda te povezanosti se ne sme zamenjati z dninarstvom ne na to ne na drugo plat, kajti šušmarstvo in plaža se skrivata in tihotapita zdaj tu zdaj tam pod naličjem takšne in drugačne »aktualnosti« in »pravosmernosti« ali pa »modernosti«, ki ju marsikdo in marsikdaj zna ločiti od trenutne mode. Kdor ni pred tremi leti padel na kolena pred Beckettovim »Godotom«, kdor ni malikoval Ionesca še lansko pomlad, so ga razni pridigarji moderne umetnosti razglasili za ždanovca in glupca, kajti Ionesco je »Picasso v sodobni dramatik«, kakor je bilo celo nekje pri nas tiskano. Medtem se je od grupe pariških »iracionalnih in abstraktnih« dramatikov gledališča »absurdnosti«, kakor so ga nekateri krstili, izločil eden izmed njenih »prvoborcev« Arthur Adamov in se približal smeri, ki je blizu dramatik in gledališču Berta Brechta. Toda naj me nihče ne razume narobe: s temi ugovori in ugotovitvami še ni rečeno, da bi jih pri nas naj ne igrali. Še danes mi je žal, da ni uspel naš poskus z »Eksperimentalnim studiem« kot avantgardistične depandanse SNG, ki je že pripravljaj »Godota«, da bi ga uprizorili v Križankah, kakor mi je hkrati jasno, da v okvir repertoarja matičnega hrama in odra SNG ne bi spadal, ker je pač pojem i funkcija oficialnega repertoarja SNG in ustanove same drugačen, podvržen drugim dolžnostim, zakonom in nalogam. Kakšne dolžnosti in funkcije imej to ali ono gledališče v našem času in v naših razmerah, še zmeraj ni nekaterim dovolj jasno, ne na tej strani ne na drugi strani robnika, še huje pa je bilo pred nekaj leti, ko so nekateri zapadli »modernistični mrzlici« ter hoteli v krajih in razmerah, ki temu nikakor niso bila dorastla, voditi repertoar in gledališče kolikor mogoče »modernistično«, kar je imelo žal tragične posledice za ustanovo samo in njene člane, čeprav ji je tudi vodstvo s tem spodbujalo realne temelje, brez katerih ne more trajno stati nobena javna ustanova. Prav tako pa je bila reakcija na vse to zgrešena in v škodo razvoju in razširjanju slovenske gledališke umetnosti, kajti če ladja vozi krivo po krivdi vodstva, ne torpediraj ladje, marveč menjaj kapitana in njegov štab.

Celjsko gledališče si je potem ko je prišlo pod kompetenco okraja — spreminilo ime, ki ga je dobilo ob profesionalizaciji. Iz mestnega se je prekrstilo v ljudskega, da da tako sebi, svojemu delu in poslanstvu vidnejši in jasnejši umetniški pa tudi kulturno-politični poudarek, ki je v našem času prav tako potreben, kakor je bil v drugačnih razmerah in drugačni obliki v Linhartovih, Levstikovih in Cankarjevih časih, čeprav je vsaj pri treh imenih in njih delu bistvo isto, ki ga iščemo in skušamo oblikovati ter ustvariti v našem času. Beseda »ljudsko« je zame v tej zvezi širši pojem ko »narodno«, ker je (ali bi naj vsaj bila) v njem za naš čas v smislu naše nove miselnosti in idejne usmerjenosti jasneje in živeje izraženo »človeško«, čeprav je beseda narod in narodno v času revolucije leta 1789 in leta 1848 tudi po svoje nosila v sebi ta pojem, ki pa so ga oblikovno in vsebinsko določale drugačne socialne razmere. Zato naj nihče besed »ljudsko« ne razume v govekarskem, marveč v cankarskem smislu, kajti sicer se nujno rodijo nove Krpanove kobile in ustvarja preživela čitalniška raven, zoper katero se je Cankar boril vse življenje. Prav tako pa naj nihče ne misli, da bo s skrajnostnimi modernizmi, ki so v tej ali oni sezoni modni bodisi v Parizu, Londonu ali New Yorku, ustvaril v naših razmerah in v času ter za nas najidealnejše in najnaprednejše gledališče. Odkriti in ustvariti svojemu gledališču pravo obliko, vsebino in umetniški obraz, je prav tako ustvarjalno delo. Razmere in zgodovinski razvoj določajo neke naloge sodobnemu gledališču, mimo katerih trajno ne more najnaprednejši gledališčnik, prav tako pa ne morejo in ne smejo mimo umetnosti tisti, ki zastopajo razmere. Ne gre za mehanično in eklekticistično zlato sredino, marveč za bistvo in smoter, v katerem se ljudsko krije z umetniškim in umetniško z ljudskim v najnaprednejši, najneposrednejši in prvobitni ustvarjalni ter človeško-ljudski manifestaciji.

Fedor Gradišnik, upravnik SLG

Ob desetletnici poklicnega delovanja Celjskega gledališča

Ko se ob jubileju desetletnega obstoja celjskega poklicnega gledališča ozremo nazaj na pretekla leta, nas navdajajo zelo različna čustva. Priznati si moramo, da so bila ta čustva prav letos, na pragu desete sezone tako grenka in trpka kot še nikoli doslej, da pa je končno danes, ko slovesno odpiramo vrata tega svetega hrama, tako jasno in veselo v naših srcih kot še nikoli. Premagana je največja nevarnost, ki je kdajkoli pretila našemu gledališču — jasna je pot pred nami, tista pot, ki smo jo hodili vsa leta, odkar nosimo odgovornost za delovanje te važne kulturne ustanove celjskega okraja, pot, ki jo moramo hoditi, če hočemo biti to, za kar nam je bila ta hiša izročena: pravo ljudsko gledališče.

Dne 1. aprila leta 1949 smo dobili od tedanjega mestnega ljudskega odbora nalog, da ukrenemo vse potrebno za ustanovitev poklicnega gledališča v Celju. Resnica je postalo, za kar se je sto let borilo v najtežjih okoliščinah toliko naših požrtvovalnih ljudi od Josipa Drobniča preko dr. Vladimira Ravniharja, Rafka Salmiča, Milana Skrbinška, Vala Bratine, Milana Košiča in Adolfa (Saše) Pfeiferja dalje — doživeli smo zgodovinski trenutke, da nam je ljudska oblast sama dala nalog za ustanovitev poklicnega gledališča v Celju, tiste ustanove, ki so nam jo odrekli vsi dotedanji protiljudski režimi.

Danes moramo ugotoviti — in ta zavest je tisto, kar nas v teh slovesnih dnevih navdaja s pravim ponosom — da smo storili vse, kar je bilo v naših

močeh, da si ohranimo zaupanje, ki nam je bilo izraženo s tem, da smo dobili leta 1949 nalog za ustanovitev najvažnejše kulturne ustanove celjskega okraja.

Ko je končno dne 6. decembra leta 1950 mestni ljudski odbor izdal odlok o ustanovitvi poklicnega Mestnega gledališča, so bile uresničene sanje vseh tistih, ki so se toliko desetletij borili za ta veliki cilj. Angažirani so bili prvi poklicni igralci in dne 17. marca leta 1951 je bila prva predstava stalno nastavljenega ansambla: Mire Pucove drama v treh dejanjih »Operacija«. (Režija Tone Zorko.)

Odslej so se vrstile predstave po začrtanem programu sezono za sezono in ko smo končno 9. maja 1953 odpri s Kreftovimi »Celjskimi grofi« novo gledališko hišo, je bil to praznik vse slovenske kulturne javnosti.

V novi hiši smo dobili možnost za nadaljnji razvoj. S povečanjem igralskega ansambla nam je bilo omogočeno uprizorjanje vedno zahtevnejših del, rasla je tudi kvaliteta posameznih uprizoritev in marsikdo se še danes spominja predstav kot so bile n. pr. »Ljubezen štirih polkovnikov« (režija Mirč Kragelj), Shakespearovega »Hamleta« (režija Dino Radojevič), »Mladosti pred sodiščem«. S tem delom smo leta 1954 gostovali v Beogradu in dosegli na odru srbskega Narodnega pozorišta pred najodličnejšim občinstvom naše prestolice takšen uspeh, kakršnega nikdo ni mogel pričakovati. Znani gledališki kritik Milan Bogdanovič je ob tej priložnosti med drugim o tej naši predstavi zapisal naslednje: »Imel sem vtis, da so bili vsi ti mladi igralci prepričani, da vsakdo skozi lik, ki ga oživlja, v bistvu izpoveduje nekaj najbolj intimno svojega, da se mu je posrečilo za določen čas pozabiti samega sebe in se izpremeniti v resnično drugo osebo. Nikoli nisem na odru videl toliko in tako nenarejenega joka, da se ljudje tako neprikrito lomijo, da se kot črv zvijajo sami v sebi, da tako trpe v svojih nesrečah kot tokrat, ko sem gledal celjske igralce. In to je vsekakor delalo vtis absolutne naravnosti, nekega elementarnega čistega realizma, ali točneje, prikazane realnosti... Rekel bi, da so vsi skupaj uspeli pod prizadevnim vodstvom svojega režiserja (Branko Gombač) ustvariti predstavo na evropski višini, ki bi jo bilo mogoče mirne duše prikazati vsakemu gledališkemu sladokuscu.«

Mislim, da je to priznanje, na katero bi moglo biti ponosno vsako gledališče. Nam je bilo v nemalo vzpodbudo za nadaljnje delo, saj nas je utrjevalo v prepričanju, da smo na pravi poti. Naš takratni dramaturg Lojze Filipič je ob tej priložnosti zapisal: »Trudimo se, da bi ustanovili v Celju gledališče, v katerem bo gledalec začutil utrip časa, v katerem bo našel svoje probleme, svojo žalost in svoje veselje. Občinstvo mora začutiti, da se v gledališču nekaj dogaja, da je vsaka premiera in vsaka predstava dogodek, obstati mora pred spoznanjem, da gledališki delavci iščemo, tipamo, delamo, poskušamo, vedeti mora, da gre človeško in umetniško krvavo zares. Potem nam bo prisluhnil, z nami bo čutil, z nami se bo veselil, kadar bomo uspeli, z nami se bo žalostil, kadar nam bo spodletelo, toda zameril nam tega ne bo. Zameril pa nam bo konvencijo, dolgčas, neresnobo in neodgovornost.« — In o repertoarju ljudskega gledališča, kakršno je naše, pravi Lojze Filipič: »Ljudski je po našem mnenju tisti repertoar, ki bodisi v tragediji in drami obravnava probleme, ki danes zanimajo slehernega mislečega človeka, ki v komediji smeši, razgalja in biča pojave, ki so biča vredni in potrebni in ki končno v veseloiгри, v vedri, razposajeni in sproščeni, temperamentni in igrivi, razvedruje, ali če hočete, zabava. Jok in smeh, obup in veselje, delo in počitek, študij in razvedrilo — tako je življenje — in takšen mora biti odraz, taka mora biti slika tega življenja v ustvaritvah gledališke umetnosti.«

V teh Filipičevih besedah je zapopaden ves naš program, ki ga bomo pri vsem svojem nadaljnjem delu striktno izvajali. Kot eno glavnih točk svo-

jega programa pa smatramo pospeševanje domače, izvirne dramske literature, zato bo našel pot na naš oder vsak slovenski dramatik, ki ima našemu človeku povedati v umetniško dognani obliki nekaj novega.

V tem pogledu smo že leta 1955 zaorali ledino: priredili smo »Prvi festival slovenske in jugoslovanske sodobne drame« kot prvi poizkus te vrste v naši gledališki zgodovini. Tega festivala se je udeležilo sedem gledališč s šestimi izvirnimi novitetami., izmed katerih je bilo krstnih uprizoritev pet. Naše gledališče je na tem festivalu imelo dvoje krstnih uprizoritev: Jože Javoršek: »Kriminalna zgodba« in Miloš Mikeln: »Dež v pomladni noči«. — Vsa jugoslovanska kulturna javnost je zamisel celjskega gledališča o prirejanju takih prireditev, ki naj bi postale stalne, toplo pozdravila. Zal se še danes ni posrečilo obnoviti te važne in za razvoj izvirne dramatike gotovo nad vse koristne manifestacije.

Gledališko vodstvo SLG je v zvezi z naročilom merodajnih oblastnih in političnih činiteljev pristopilo k reorganizaciji vseh notranjih gledaliških organov. Uvedlo je poleg po zakonu določenih organov družbenega upravljanja še dva nova organa: »Gledališki kolegij«, ki bo odslej kolektivno upravljal umetniško vodstvo in »Tehnični svet«, ki bo na podlagi svojega novega pravilnika najstrože nadziral in usmerjal delo tehničnega osebja. Ta reorganizirana služba bo zahtevala od vsega delovnega kolektiva, zlasti pa od odgovornega vodstva velike napore, zato je bil v razbremenitev upravnika za njegovega pomočnika imenovan njegov dolgoletni najožji sodelavec — režiser Branko Gombač.

Ta temeljita reorganizacija vsega kompliciranega upravnega aparata je porok za nenehno umetniško rast celjskega gledališča. Ob desetletnici svojega obstoja kot poklicna ustanova lahko Slovensko ljudsko gledališče mirno zre v bodočnost, ker mu je kot pravemu ljudskemu gledališču zagotovljena vsa pomoč naših oblastnih in političnih činiteljev.

Bratko Kreft: *KRAJNSKI KOMEDIJANTI*. — Režija Mirko Mahnič, sc. ing. V. Molka. — V sredini Fedor Gradišnik kot Ziga Zois.

Delovni zbor SLG - Celje

UPRAVNIK: Gradišnik Fedor.

GLEDALISKI KOLEGIJ: Gradišnik Fedor, upravnik; Gombač Branko, pomočnik upravnika in režiser; Hieng Andrej, režiser; Vrhunc Janez, režiser.

UMETNISKI SVET: Gradišnik Fedor, upravnik in predsednik sveta; Gombač Branko, pom. upravnika in režiser; Božič Nada, igralka; Eržen Janez, igralec; Hieng Andrej, režiser; Hlebce Angela, igralka; Jeršin Pavle, igralec; Krošl Sandi, igralec; Vrhunc Janez, režiser.

UPRAVNI ODBOR: Gradišnik Fedor, upravnik in predsednik odbora; Gombač Branko, pom. upravnika in režiser; Belak Slavko, igralec; Cesar Franjo, tehnični šef; Dolinšek Franc, odrski delavec; Jeram Ivan, izdelovalec rekvizitov; Jeršin Pavle, igralec; Sugman Zlatko, igralec; Vrhunc Janez, režiser.

TEHNIČNI SVET: Gombač Branko, pom. upravnika in režiser, predsednik sveta; Cesar Franjo, tehnični šef; Cerček Oto, krojač; Hočevar Jože, mizar; Jeram Ivan, izdel. rekvizitov.

GLEDALISKI SVET: Medved Marjan, odvetnik, predsednik sveta; Aškerc Anton, ravnatelj učiteljišča; Furlan Zdenko, komercialist; Gradišnik Fedor, upravnik; Janežič Anton, profesor; Jošt Darinka, ravnateljica Vajenske šole; Les Bogo, električar; Marušič Nuša, prosvetna delavka; Per Vera, igralka; Skof Janez, igralec; Zmavc Janez, književnik.

REŽISERJI: Gombač Branko, Hieng Andrej, Vrhunc Janez.

Igralski zbor:

IGRALCI: Belak Slavko, Dolinar Marjan, Eržen Janez, Jeršin Pavle, Krošl Sandi, Peer Volodja, Petje Tone, Pristov Jože, Strnad Slavko, Skof Janez, Sugman Zlatko

IGRALKE: Božič Nada, Druškovič Maja, Goršič Marija, Hlebce Angelca, Krošl Marijana, Per Vera.

INSPICIENT: Kalapati Vlado.

SEPETALKI: Puncar Olga, Svetelšek Tilka.

UPRAVNO OSEBJE: Domjan Jože, računovodja; Košutnik Vera, tajnica.

TEHNIČNO OSEBJE: odrska skupina: Cesar Franjo, tehnični šef in odrski mojster; Bukovec Maks, odrski delavec; Dolinšek Franc, odrski delavec in šofer; Faktor Konrad, odrski delavec in čevljar; Klobučar Franc, odrski delavec; Klopotan Rudolf, odrski delavec; Vodenik Ladislav, odrski delavec.

Garderoberka: Pristovšek Pavla, garderoberka in rekviziterka.

Električar: Les Bogo, šef razsvetljave.

Lasuljarja: Srakar Vera, frizerka; Tajnšek Vinko, frizer.

Krojači: Gobec Jože, šef krojaške delavnice; Cerček Oto, krojač.

Šivilja: Palir Amalija, šivilja.

Mizarja: Hočevar Jože, šef mizarske delavnice; Krajnc Stane, mizar.

Slikarska dela: Dečman Jože.

Izdelovalec rekvizitov: Jeram Ivan, hišnik.

Ključavničar: Razgor Jože.

Pomožno osebje:

Kurirka: Vitez Anica.

Vratarji: Jesenek Franc, Kladnik Anton, Kompan Silvo.

Snažilke: Jecelj Rezika, Jerenko Marija, Korošec Angela, Vrečar Cilka.

Pregled dela

UVOD

V pregledu dela celjskega gledališča, ki ga objavljamo, je sistematično obdelano zaključeno obdobje desetih let, odkar je bil sprejet sklep o profesionalizaciji naše ustanove, to je od 1. aprila 1949. Gledališče je s stalno nastavljenim poklicnim ansamblom stopilo pred javnost šele 17. marca 1951 z »Operacijo« Mire Pucove, vendar smo se odločili, da pregled dela pričnemo s tistim dnem, ko je bil sprejet odlok o profesionalizaciji gledališča.

V pregledu so dela razvrščena po abecednem redu posebej za slovenske, slovanske in tuje avtorje, tako da se laže oceni programsko hotenje in usmerjenost naše ustanove zadnjih deset let.

Ker praznujemo v teh dneh tudi 110. obletnico prve slovenske gledališke predstave v Celju, navajamo na koncu še skupno število predstav, ki jih je celjsko gledališče uprizorilo od 16. septembra 1849 (Linhart: Zupanova Micka) pa do danes.

Seznam upošteva tista dela, ki so bila igrana v društvih oziroma ustanovah, ki jih štejemo za neposredne predhodnike današnjega poklicnega gledališča:

Družba slovenskih gledaliških diletantov,
Družba slovenskih gledaliških diletantov v Citalnici,
Celjsko pevsko društvo,
Dramatični odsek Celjskega pevskega društva,
Dramatično društvo,
Celjski studio,
Okrožno gledališče,
Ljudsko gledališče,
Mestno gledališče,
Slovensko ljudsko gledališče.

Razlike v podatkih o številu uprizorjenih del v celjskem gledališču, ki jih lahko zasledimo ob primerjanju dosedanjih pregledov izvirajo od tod, ker so ista dela uprizorjena v različnih sezonah z različno zasedbo bila doslej navajana ločeno z lastnimi zaporednimi številkami, v tem seznamu pa so združena pod eno samo številko.

Pri sestavljanju tega pregleda sem se posluževal seznama, ki ga je v 7. številki VIII. letnika Gledališkega lista (sezona 1953/54) objavil Branko Gombač, in statistike, s katero razpolaga uprava oziroma administracija SLG.

PREGLED DELA CELJSKEGA GLEDALIŠČA OD 1. IV. 1949 DO DANES

A. Slovenska dela

1. Cankar Ivan: NAŠA DOMOVINA JE BOJ IN PRIHODNOST. Recitacijski večer. Sezona 1949/50 — prem. 13. XII. 1949 — rež. lektor J. Pešec, scena T. Zorko. V Celju 4 predstave — obiskovalcev 575.

2. Cankar Ivan: HLAPCI. Igra, sezona 1951/52 — prem. 27. III. 1952 — rež. F. Gradišnik, scena M. Pliberšek. V Celju 7 predstav, na gostovanju 1 predstava, skupaj 8 predstav, obiskovalcev 2742.

3. Cankar Ivan: LEPA VIDA. Igra. Sezona 1955/56 — prem. 21. I. 1956 — rež. A. Hieng, scena Sveta Jovanovič. V Celju 9 predstav, na gostovanju 1 predstava, skupaj 10 predstav — obiskovalcev 3557.

4. Finžgar Fran. S. — Miloš Mikeln: POD SVOBODNIM SONCEM. Ljudska igra. Sezona 1954/55 — prem. 22. IX. 1954. Rež. M. Mikeln, scena M. Korun. V Celju 15 predstav — obiskovalcev 5436.

5. Gorinšek Danilo: RDEČA KAPICA. Vesela pravljica. Sezona 1950/51 — prem. 14. IV. 1951. Rež. B. Gombač, scena M. Pliberšek. V Celju 13 predstav, na gostovanju 2 predstavi, skupaj 15 predstav — obiskovalcev 6912.

6. Golia Pavel: SNEGULJČICA. Pravljica. Sezona 1952/53 — prem. 24. X. 1952 — rež. B. Gombač, scena M. Pliberšek. V Celju 16 predstav — obiskovalcev 7810.

7. Golia Pavel: UBOGA ANCKA. Mladinska igra. Sezona 1956/57 — prem. 3. XII. 1956 — rež. J. Kislinger, scena S. Jovanovič. V Celju 16 predstav, na gostovanju 2 predstavi, skupaj 18 predstav — obiskovalcev 7335.

8. Golia Pavel: JURČEK. Mladinska igra. Sezona 1957/58 — prem. 19. XII. 1957 — rež. B. Gombač, scena S. Jovanovič. V Celju 18 predstav, na gostovanju 2 predstavi, skupaj 20 predstav — obiskovalcev 6958.

9. Grün Herbert: ATOMSKI PLES. Drama. Sezona 1953/54 — prem. 23. VI. 1954 — rež. A. Hieng, scena S. Jovanovič. V Celju 8 predstav — obiskovalcev 1857.

Sezona 1954/55 v Celju 4 predstave, na gostovanju 1 predstava, skupaj 5 predstav — obiskovalcev 1411. **Skupno** — 13 predstav — obiskovalcev 3268.

10. Javoršek Jože: KRIMINALNA ZGODBA. Igra. Sezona 1954/55 — prem. 12. V. 1955 — rež. A. Hieng, scena S. Jovanovič. V Celju 6 predstav, na gostovanju 1 predstava, skupaj 7 predstav — obiskovalcev 1644.

11. Jurčič-Kersnik — Gradišnik F.: ROKOVNJACI. Ljudska igra. Sezona 1950/51 — prem. 8. VI. 1951 — rež. F. Gradišnik, scena M. Pliberšek. V Celju 4 predstave, na gostovanju 3 predstave, skupaj 7 predstav — obiskovalcev 2644.

12. Kislinger Juro: NA SLEPEM TIRU. Igra. Sezona 1957/58 — prem. 12. II. 1958 — rež. J. Vrhunc, scena S. Jovanovič. V Celju 11 predstav, na gostovanju 22 predstav, skupaj 33 predstav — obiskovalcev 9715.

Sezona 1958/59. Na gostovanju 3 predstave — obiskovalcev 928. **Skupno** 36 predstav — obiskovalcev 10.643.

13. Kreft Bratko: KREATURE. Komedijska. Sezona 1948/49 — prem. 28. VI. 1949 — rež. F. Gradišnik, scena F. Gradišnik. V Celju 2 predstavi — obiskovalcev 647.

14. Kreft Bratko: KRAJNSKI KOMEDIJANTI. Komedijska. Sezona 1949/50 — prem. 15. XI. 1949 — rež. M. Mahnič, scena V. Molka. V Celju 17 predstav — obiskovalcev 7584.

SLAVNOSTNA PREDSTAVA OB 100-LETNICI PRVE SLOVENSKE GLEDALISKE PREDSTAVE V CELJU.

15. Kreft Bratko: CELJSKI GROFJE. Drama. Sezona 1952/53 — prem. 9. V. 1953 — rež. B. Battelino-Baranovičeva. V Celju 12 predstav — obiskovalcev 4730.

SLAVNOSTNA PREDSTAVA OB OTVORITVI NOVE GLEDALISKE HISE.

16. Levstik F. — Kreft B.: TUGOMER. Tragedijska. Sezona 1957/58 — prem. 5. IV. 1958 — rež. J. Vrhunc, scena S. Jovanovič. V Celju 11 predstav — obiskovalcev 3098.

17. Linhart A. T.: VESELI DAN ALI MATICEK SE ZENI. Komedijska. Sezona 1953/54 — prem. 24. IV. 1954 — rež. A. Hieng, scena S. Jovanovič. V Celju 13 predstav — obiskovalcev 4238.

SLAVNOSTNA PREDSTAVA OB OTVORITVI GLEDALIŠKEGA MUZEJA.

18. Marinc Marjan: KOMEDIJA O KOMEDIJI. Komedija. Sezona 1957/58 — prem. 19. II. 1958 — rež. M. Kragelj, scena S. Jovanovič. V Celju 13 predstav, na gostovanju 11 predstav, skupaj 24 predstav — obiskovalcev 6495.

19. Meško Ksaver: PRI HRASTOVIH. Drama. Sezona 1951/52 — prem. 6. XII. 1951 — rež. G. Grobelnik, scena G. Grobelnik. V Celju 4 predstave, na gostovanju 4 predstave, skupaj 8 predstav — obiskovalcev 2259.

20. Mikeln Miloš: DEŽ V POMLADNI NOCI. Drama. Sezona 1954/55 — prem. 9. V. 1955 — rež. M. Korun, scena M. Korun. V Celju 6 predstav, na gostovanju 2 predstavi, skupaj 8 predstav — obiskovalcev 1663.

21. Mikeln Miloš: ATOMSKE BOMBE NI VEC. Mladinska igra. Sezona 1955/56 — prem. 31. I. 1956 — rež. D. Tomše, scena M. Vovkova. V Celju 13 predstav — obiskovalcev 4134.

22. Mikeln Miloš: PETRA SEME POZNA POROKA. Komedija. Sezona 1956/57 — prem. 27. II. 1957 — rež. A. Hieng, scena S. Jovanovič. V Celju 9 predstav, na gostovanju 8 predstav, skupaj 17 predstav — obiskovalcev 4668.

23. Potrč Ivan: KREFLI. Drama. Sezona 1952/53 — prem. 19. XI. 1952 — rež. B. Battelino-Baranovičeva, scena M. Hohnjec. V Celju 6 predstav, na gostovanju 3 predstave, skupaj 9 predstav — obiskovalcev 2766.

24. Potrč Ivan — Grün H.: ZLOCIN. Kronika zadnje poti dveh revolucionarjev. Rež. S. Jovanovič, scena S. Jovanovič. Sezona 1955/56 — prem. 23. VI. 1956. V Celju 2 predstavi, na gostovanju 1 predstava, skupaj 3 predstave — obiskovalcev 769.

Sezona 1956/57. V Celju 9 predstav, na gostovanju 1 predstava, skupaj 10 predstav — obiskovalcev 2775.

Sezona 1958/59. V Celju 1 predstava — obiskovalcev 369.

SLAVNOSTNA PREDSTAVA V POCASTITEV 40. OBLETNICE ZKJ IN SKOJ.

Skupno 14 predstav — obiskovalcev 3913.

25. PRESERNOV VECER. Recitacijski večer. Sezona 1949/50 — prem. 8. II. 1950. Lektor T. Orel, scena K. Golob. V Celju 1 predstava, obiskovalcev 60.

26. Prežihov Voranc — Grün H.: PERNJAKOVI. Kmečka drama. Sezona 1956/57 — prem. 25. IV. 1957 — rež. J. Vrhunc, scena B. Kobe. V Celju 12 predstav, na gostovanju 7 predstav, skupaj 19 predstav — obiskovalcev 5017.

Sezona 1957/58. V Celju 2 predstavi, na gostovanju 6 predstav, skupaj 8 predstav — obiskovalcev 2497. Skupno 27 predstav — obiskovalcev 7514.

27. Pucova Mira: OGENJ IN PEPEL. Drama. Sezona 1949/50 — prem. 6. XII. 1949 — rež. T. Zorko, scena T. Zorko. V Celju 5 predstav, na gostovanju 2 predstavi, skupaj 7 predstav — obiskovalcev 2352.

28. Pucova Mira: OPERACIJA. Drama. Sezona 1950/51 — premiera 17. III. 1951 — rež. T. Zorko, scena V. Rijavec. V Celju 5 predstav, na gostovanju 3 predstave, skupaj 8 predstav — obiskovalcev 1977.

PRVA PREDSTAVA STALNO NASTAVLJENEGA ANSAMBLA.

29. Ribičič Josip: TINCE IN BINCE. Mladinska igra. Sezona 1949/50 — prem. 30. XII. 1949 — rež. J. Kores, scena D. Podvornik. V Celju 7 predstav, obiskovalcev 3120.

30. Roš F. — Gorinšek D.: DESETNICA ALENČICA. Otroška igra. Sezona 1951/52 — prem. 15. III. 1952 — rež. B. Gombač, scena M. Pliberšek.

V Celju 9 predstav, na gostovanju 2 predstavi, skupaj 11 predstav — obiskovalcev 4240.

31. Seliškar Tone — Filipič L.: BRATOVŠČINA SINJEGA GALEBA. Mlad. igra. Sezona 1953/54 — prem. 4. XI. 1953 — rež. B. Gombač, scena M. Pliberšek. V Celju 20 predstav — obiskovalcev 7940.

32. Spicar Jaka: POGUMNI TONCEK. Pravljica igra. Sezona 1951/52 — prem. 16. XI. 1951 — rež. B. Gombač, scena M. Pliberšek. V Celju 9 predstav — obiskovalcev 3217.

33. Tavčar Ivan — Osip Šest: CVETJE V JESENI. Ljudska igra. Sezona 1953/54 — prem. 30. IX. 1953 — rež. B. Battelino-Baranovičeva, scena S. Jovanovič. V Celju 15 predstav — obiskovalcev 4753.

34. Zupančič Mirko: SITUACIJE. Dramska kronika. Sezona 1958/59 — prem. 14. III. 1959 — rež. B. Gombač, scena S. Jovanovič. V Celju 9 predstav, na gostovanju 13 predstav, skupaj 22 predstav — obiskovalcev 5478.

35. Zmavc Janez: IZVEN DRUŽBE. Drama. Sezona 1952/53 — prem. 4. II. 1953 — rež. Hieng A., scena M. Lipužič. V Celju 7 predstav, na gostovanju 3 predstave, skupaj 10 predstav — obiskovalcev 2569.

Od 1. aprila 1949 do 3. oktobra 1959 je bilo v celjskem gledališču uprizorjenih 35 del slovenskih avtorjev (od tega 15 novitet). V Celju so ta dela bila uprizorjena 350-krat, na gostovanjih 104-krat, skupaj 454-krat. Obiskovalcev je bilo 148.939.

B. Slovanska dela

1. Brandstaetter Roman — Uroš Kraigher: MOLK. Igra. Sezona 1957/58 — prem. 28. V. 1958 — rež. B. Gombač, scena S. Jovanovič. V Celju 5 predstav, na gostovanju 6 predstav, skupaj 11 predstav — obiskovalcev 2510.

Sezona 1958/59. V Celju 5 predstav, na gostovanju 5 predstav — skupaj 10 predstav — obiskovalcev 2311. **Skupno** 21 predstav — obiskovalcev 4821.

2. Budak Pero: KLOPČIČ. Komedijska. Sezona 1953/54 — premiera 26. V. 1954 — rež. B. Battelino-Baranovičeva, scena M. Butina. V Celju 10 predstav — obiskovalcev 2918.

3. Čehov A. P. — Janko Moder in Mile Klopčič: STARE RUSKE ŠALE. Saloigre. Sezona 1956/57 — prem. 26. IX. 1956 — rež. J. Kislinger, scena S. Jovanovič. V Celju 8 predstav, na gostovanju 13 predstav, skupaj 21 predstav — obiskovalcev 5271.

4. Držič Marin — Fotez Marko: DUNDO MAROJE. Komedijska. Sezona 1958/59 — prem. 1. X. 1958 — rež. B. Gombač, scena S. Jovanovič. V Celju 10 predstav, na gostovanju 11 predstav, skupaj 21 predstav — obiskovalcev 6982.

5. Fonvizin D. J. — S. U. K.: BRIGADIR. Komedijska. Sezona 1955/56 — prem. 3. V. 1956 — rež. J. Kislinger, scena S. Jovanovič. V Celju 10 predstav, na gostovanju 3 predstave, skupno 13 predstav — obiskovalcev 3463.

Sezona 1956/57. Na gostovanju 2 predstavi — obiskovalcev 322. **Skupno** 15 predstav — obiskovalcev 3785.

6. Gervais Drago — D. Moravec: ZA STANOVANJE GRE. Razburjenje. Sezona 1951/52 — prem. 12. VI. 1952 — rež. G. Grobelnik, scena V. Rijavec. V Celju 4 predstave, na gostovanju 1 predstava, skupaj 5 predstav — obiskovalcev 1380.

7. Gorki Maksim — Kreft B.: SOVRAZNIKI. Drama. Sezona 1957/58 — prem. 9. XI. 1957 — rež. B. Gombač, scena S. Jovanovič. V Celju 9 predstav, na gostovanju 1 predstava, skupaj 10 predstav — obiskovalcev 3030.

PREDSTAVA V POČASTITEV 40. OBLETNICE OKTOBRSE RE-
VOLUCIJE.

8. Katajev Valentin — J. Vidmar: KVADRATURA KROGA. Komedijska. Sezona 1952/53 — prem. 24. VI. 1953 — rež. A. Hieng, scena S. Jovanovič. V Celju 6 predstav — obiskovalcev 1980.

Sezona 1953/54. Na gostovanju 3 predstave — obiskovalcev 562. Skupno 9 predstav — obiskovalcev 2542.

9. Kulundič Josip — R. Mahkota: SLEPCI. Drama. Sezona 1953/54 — prem. 2. XII. 1953 — rež. B. Battelino-Baranovičeva, scena M. Butina. V Celju 8 predstav, na gostovanju 4 predstave skupaj 12 predstav — obiskovalcev 3370.

10. Lutowski Jerzi — Uroš Kraigher: DEZURNA SLUŽBA. Igra. Sezona 1956/57 — prem. 20. X. 1956 — rež. S. Jovanovič, scena S. Jovanovič. V Celju 9 predstav, na gostovanju 17 predstav, skupaj 26 predstav — obiskovalcev 7555.

11. Marinkovič Ranko — Grün H.: GLORIJA. Mirakel. Sezona 1955/56 — prem. 15. XII. 1955 — rež. A. Hieng, scena S. Jovanovič. V Celju 12 predstav, na gostovanju 5 predstav, skupaj 17 predstav — obiskovalcev 5494.

12. Marodič Aleksander — Grün H.: OPERACIJA ALTMARK. Spijonska igra. Sezona 1955/56 — prem. 22. X. 1955 — rež. in scena S. Jovanovič. V Celju 11 predstav, na gostovanju 3 predstave, skupaj 14 predstav — obiskovalcev 3971.

13. Mihalkov S. — Vladimir Naglič: POSEBNA NALOGA. Veseloigra. Sezona 1948/49 — prem. 27. IV. 1949 — rež. J. Kores, scena D. Podvornik. V Celju 4 predstave — obiskovalcev 1907.

14. Nušič Branislav — C. Debevc: POKOJNIK. Komedijska. Sezona 1949/50 — prem. 24. IV. 1950 — rež. J. Pešec, scena J. Pešec. V Celju 4 predstave — obiskovalcev 977.

15. Nušič Branislav — Belak S.: KAJ BOJO REKLI LJUDJE. Komedijska. Sezona 1958/59 — prem. 10. VI. 1959 — rež. H. Grün, scena S. Jovanovič. V Celju 4 predstave, na gostovanju 3 predstave, skupaj 7 predstav — obiskovalcev 2088.

16. Petrovič P. Pecija: PLOHA. Vesela vaška igra. Sezona 1951/52 — prem. 18. X. 1951 — rež. M. Skrbinšek, scena M. Pliberšek. V Celju 5 predstav, na gostovanju 6 predstav, skupaj 11 predstav — obiskovalcev 2148.

17. Puškin A. S. — Josip Vidmar: Kamniti gozd. — Treves Luiza — Zakrajšek M.: NESMRTNI DON JUAN. Dve zgodbi iz življenja velikega ljubimca. Sezona 1955/56 — prem. 21. III. 1956 — rež. H. Grün, scena S. Jovanovič. V Celju 12 predstav, na gostovanju 5 predstav, skupaj 17 predstav — obiskovalcev 5433.

18. Roksandič Duško — H. Grün: BABILONSKI STOLP. Komedijska. Sezona 1957/58 — prem. 7. VI. 1958 — rež. J. Kislinger, scena S. Jovanovič. V Celju 6 predstav, na gostovanju 9 predstav, skupaj 15 predstav — obiskovalcev 3636.

Sezona 1958/59. V Celju 8 predstav, na gostovanju 13 predstav, skupaj 21 predstav — obiskovalcev 5623. Skupno 36 predstav — obiskovalcev 9259.

Od 1. aprila 1949 do 3. oktobra 1959 je bilo v celjskem gledališču uprizorjenih 18 del slovenskih avtorjev (od tega 9 novitet). V Celju so ta dela bila uprizorjena 150-krat, na gostovanjih 110-krat, skupaj 260-krat. Obiskovalcev je bilo 72.931.

C. Tuja dela

1. Achard Marcel — F. Albrecht: ŽIVLJENJE JE LEPO. Optimistična komedija. Sezona 1951/52 — prem. 31. I. 1952 — rež. D. Fleretova, scena M. Pliberšek. V Celju 7 predstav, na gostovanju 3 predstave, skupaj 10 predstav — obiskovalcev 2536.

2. Axelrod George — H. Grün: SEDEM LET SKOMIN. Romantična komedija. Sezona 1955/56 — prem. 10. XI. 1955 — rež. M. Kragelj, scena S. Jovanovič. V Celju 9 predstav, na gostovanju 4 predstave, skupaj 13 predstav — obiskovalcev 3996.

3. Betti Ugo — I. Šavli: ZLOČIN NA KOZJEM OTOKU. Drama. Sezona 1954/55 — prem. 2. X. 1954 — rež. B. Gombač, scena M. Pliberšek. V Celju 5 predstav, na gostovanju 2 predstavi, skupaj 7 predstav — obiskovalcev 1853.

4. Casona Alejandro — J. Dolar: DREVESA UMIRAJO STOJE. Igra. Sezona 1957/58 — prem. 8. I. 1958 — rež. J. Kislinger, scena S. Jovanovič. V Celju 12 predstav, na gostovanju 12 predstav, skupaj 24 predstav — obiskovalcev 6976.

5. Colette — prir. Anita Loos: GIGI. Sezona 1958/59 — premiera 5. III. 1959 — rež. Hieng A., scena S. Jovanovič. V Celju 11 predstav, na gostovanju 16 predstav, skupaj 27 predstav — obiskovalcev 7298.

6. Druten van John — H. Grün: GRVICE GLAS. Igra. Sezona 1954/55 — prem. 5. I. 1955 — rež. D. Radojevič, scena S. Jovanovič. V Celju 6 predstav — obiskovalcev 1397.

7. Eliot T. S. — H. Grün: OSEBNI TAJNIK. Igra. Sezona 1955/56 — prem. 12. XI. 1956 — rež. A. Hieng, scena S. Jovanovič. V Celju 9 predstav, na gostovanju 3 predstave, skupaj 12 predstav — obiskovalcev 3206.

Sezona 1956/57 — na gostovanju 2 predstavi — obiskovalcev 552.
Skupno 14 predstav — obiskovalcev 3758.

8. Erskin-Roussin-Gray — D. Flere: LEPA HELENA ALI VESELJE DO ŽIVLJENJA. Komedija. Sezona 1954/55 — prem. 20. XI. 1954 — rež. A. Hieng, scena S. Jovanovič. V Celju 9 predstav, na gostovanju 2 predstavi, skupaj 11 predstav — obiskovalcev 3330.

9. Fabbri Diego — J. Dolar: ZAPELJIVEC. Komedija. Sezona 1956/57 — prem. 4. IV. 1957 — rež. H. Grün, scena S. Jovanovič. V Celju 9 predstav, na gostovanju 2 predstavi, skupaj 11 predstav — obiskovalcev 3176.

10. Faulkner William — J. Moder: REKVIJEM ZA VLAČUGO. Tragedija. Sezona 1958/59 — prem. 25. XI. 1958 — rež. A. Hieng, scena S. Jovanovič. V Celju 8 predstav, na gostovanju 2 predstavi, skupaj 10 predstav — obiskovalcev 3232.

11. Forster Friedrich — Osip Sest: ROBINZON NE SME UMRETI. Igra. Sezona 1952/53 — prem. 25. II. 1953 — rež. B. Gombač, scena M. Hohnjec. V Celju 9 predstav — obiskovalcev 3076.

12. Forster Friedrich — Zora Filipič: SIVEC. Drama. Sezona 1954/55 — prem. 22. III. 1955 — rež. J. Kislinger, scena S. Jovanovič. V Celju 12 predstav, na gostovanju 7 predstav, skupaj 19 predstav — obiskovalcev 5347.

Sezona 1955/56 — na gostovanju 3 predstave — obiskovalcev 663.
Skupno 22 predstav — obiskovalcev 6010.

13. Goodrich-Hackett — J. Dolar: DNEVNIK ANE FRANKOVE. Dramatizacija. Sezona 1957/58 — prem. 25. IX. 1957 — rež. B. Gombač, scena V. Rijavec. V Celju 13 predstav, na gostovanju 23 predstav, skupaj 36 predstav — obiskovalcev 8590.

14. Hofmann-Harnisch — F. Gradišnik: ADMIRAL BOBBY. Pustolovska igra. Sezona 1954/55 — prem. 29. XII. 1954 — rež. in scena S. Jovanovič. V Celju 13 predstav — obiskovalcev 4178.

15. Hartog de Jan — I. Crnagoj: ZAKONSKA POSTELJA. Komedija. Sezona 1954/55 — prem. 4. III. 1955 — rež. B. Gombač, scena S. Jovanovič. V Celju 8 predstav, na gostovanju 6 predstav, skupaj 14 predstav — obiskovalcev 2991.

16. Holt Hans — F. Gradišnik: SPECIALIST ZA SRCE. Komedija. Sezona 1956/57 — prem. 22. 6. 1957 — rež. J. Kislinger, scena S. Jovanovič. V Celju 6 predstav — obiskovalcev 1113.

17. Inge William — D. Tomše: VRNI SE MALA SHEBA. Igra. Sezona 1955/56 — prem. 20. XII. 1955 — rež. D. Tomše, scena S. Jovanovič. V Celju 9 predstav — obiskovalcev 2784.

18. Kleist Heinrich — J. Moder: RAZBITI VRC. Vesela igra. Shaw B. G. — Anton Sovre: MOŽ USODE. Igra. Sezona 1953/54 — prem. 13. I. 1954 — rež. A. Hieng, scena S. Jovanovič. V Celju 8 predstav, na gostovanju 3 predstave, skupaj 11 predstav — obiskovalcev 3032.

19. Knott Frederick — Grün H.: KLICI »M« ZA UMOR. Kriminalna igra. Sezona 1958/59 — prem. 13. I. 1959 — rež. B. Gombač, scena N. Matul. V Celju 11 predstav, na gostovanju 16 predstav, skupaj 27 predstav — obiskovalcev 9667.

20. Krasna Norman: DRAGA RUTH. Komedija. Sezona 1952/53 — prem. 28. XII. 1952 — rež. M. Frelj, scena M. Hohnjec. V Celju 10 predstav, na gostovanju 6 predstav, skupaj 16 predstav — obiskovalcev 5280.

Sezona 1953/54 — V Celju 1 predstava, na gostovanju 8 predstav, skupaj 9 predstav — obiskovalcev 2370. **Skupno:** 25 predstav — obiskovalcev 7650.

21. Krasna Norman — D. Moravec: JOHN LJUBI MARY. Komedija. Sezona 1954/55 — prem. 22. XII. 1954 — rež. D. Radojevič, scena S. Jovanovič. V Celju 11 predstav, na gostovanju 6 predstav, skupaj 17 predstav — obiskovalcev 5182.

22. Minoli Ben — Von Rooy — H. Grün: VILINČEK Z LUNE. Pravljica. Igra. Sezona 1958/59 — prem. 13. XI. 1958 — rež. Vrhunc J., scena J. Savinšek. V Celju 29 predstav — obiskovalcev 9966.

23. Moliere J. B. — J. Vidmar: SOLA ZA ŽENE. Komedija. Sezona 1951/52 — prem. 8. V. 1952 — rež. F. Žižek, scena V. Rijavec. V Celju 6 predstav, na gostovanju 2 predstavi, skupaj 8 predstav — obiskovalcev 2078.

24. Moliere J. B. — J. Moder: NAMISLJENI BOLNIK. Komedija. Sezona 1952/53 — prem. 25. III. 1953 — rež. F. Žižek, scena V. Rijavec. V Celju 5 predstav, na gostovanju 1 predstava, skupaj 6 predstav — obiskovalcev 1361.

25. Moliere J. B. — D. Flere: SKOPUH. Komedija. Sezona 1956/57 — prem. 12. VI. 1957 — rež. A. Hieng, scena S. Jovanovič. V Celju 6 predstav, na gostovanju 1 predstava, skupaj 7 predstav — obiskovalcev 1418.

Sezona 1957/58 — na gostovanju 2 predstave — obiskovalcev 452. **Skupno:** 9 predstav — obiskovalcev 1870.

26. Nash N. Richard — H. Grün: VREMENAR. Komedija. Sezona 1956/57 — prem. 8. XI. 1956 — rež. J. Kislinger, scena S. Jovanovič. V Celju 10 predstav, na gostovanju 16 predstav, skupaj 26 predstav — obiskovalcev 7311.

27. Nestroy J. N. — P. Golia: UTOPLJENEC. Veseloigra. Sezona 1950/51 — prem. 23. I. 1951 — rež. T. Zorko, scena M. Hohnjec. V Celju 5 predstav, na gostovanju 2 predstavi, skupaj 7 predstav — obiskovalcev 2582.

28. Odets Clifford — I. Černogoj: PREMIERA V NEW YORKU. Igra. Sezona 1958/59 — prem. 20. VI. 1959 — rež. A. Hieng, scena S. Jovanovič. V Celju 4 predstave, na gostovanju 1 predstava, skupaj 5 predstav — obiskovalcev 1113. Delo je še na repertoarju.

29. Pirandello Luigi — I. Sorli: ŠEST OSEB ISČE AVTORJA. Komedija. Sezona 1954/55 prem. 10. XI. 1954 — rež. A. Hieng, scena S. Jovanovič. V Celju 8 predstav, na gostovanju 1 predstava, skupaj 9 predstav — obiskovalcev 2537.

30. Platon — A. Sovre: POSLEDNJI DNEVI SOKRATA. Dramski prikaz. Sezona 1957/58 — prem. 19. X. 1957 — rež. B. Gombač, scena S. Jovanovič. V Celju 9 predstav — obiskovalcev 2530. Gostovanje Lojzeta Potokarja.

31. Priestley B. J.: OD RAJA PA DO DANES. Razgovor. Sezona 1952/53 — prem. 1. X. 1952 — rež. B. Battelino Baranovič, scena E. Franz. V Celju 6 predstav, na gostovanju 5 predstav, skupaj 11 predstav — obiskovalcev 3408.

32. Somin W. O. — B. Stupica: ATENTAT. Drama. Sezona 1952/53 — prem. 10. VI. 1953 — rež. B. Battelino Baranovič, scena M. Butina. V Celju 4 predstave — obiskovalcev 974.

Sezona 1953/54 — V Celju 5 predstav — obiskovalcev 325. Skupno: 9 predstav — obiskovalcev 1299. Predstava v krogu.

33. Schiller Friedrich — F. Albrecht: KOVARSTVO IN LJUBEZEN. Žaloigra. Sezona 1949/50 — prem. 23. II. 1950 — rež. F. Gradišnik, scena V. Rijavec. V Celju 8 predstav, na gostovanju 5 predstav, skupaj 13 predstav — obiskovalcev 4439.

34. Schiller Friedrich — O. Župančič: MARIJA STUART. Tragedija. Sezona 1951/52 — prem. 4. X. 1951 — rež. M. Skrbinšek, scena M. Pliberšek. V Celju 6 predstav — obiskovalcev 2394.

35. Shakespeare William — O. Župančič: HAMLET. Tragedija. Sezona 1954/55 — prem. 12. II. 1955 — rež. D. Radojevič, scena S. Jovanovič. V Celju 21 predstav — obiskovalcev 7698.

36. Shakespeare William — O. Župančič: OTHELLO. Tragedija. Sezona 1955/56 — prem. 1. X. 1955 — rež. B. Gombač, scena S. Jovanovič. V Celju 13 predstav, na gostovanju 10 predstav, skupaj 23 predstav — obiskovalcev 8332.

37. Shakespeare William — O. Župančič: MACBETH. Tragedija. Sezona 1956/57 — prem. 17. I. 1957 — rež. A. Hieng, scena S. Jovanovič. V Celju 8 predstav — obiskovalcev 2597.

38. Shakespeare William — O. Župančič: ROMEO IN JULIJA. Tragedija. Sezona 1958/59 — prem. 24. IV. 1959 — rež. J. Vrhunc, scena J. Savinšek. V Celju 12 predstav, na gostovanju 9 predstav — skupaj 21 predstav — obiskovalcev 6832.

39. Shaw Bernard — F. Albrecht: PYGMALION. Komedija. Sezona 1948/49 — prem. 21. V. 1949 — rež. T. Zorko, scena V. Bratina. V Celju 5 predstav, na gostovanju 2 predstavi, skupaj 7 predstav — obiskovalcev 1842.

Komedija B. Shawa: Mož usode je zabeležena skupaj s Kleistovim Razbitim vrčem pod številko 18. Obe predstavi sta se predvajali isti večer.

40. Sofoklej — F. Albrecht: ANTIGONA. Tragedija. Sezona 1956/57 — prem. 19. IX. 1956 — rež. H. Grün, scena S. Jovanovič. V Celju 8 predstav, na gostovanju 3 predstave, skupaj 11 predstav — obiskovalcev 3304.

41. Tiemeyer Hans — Branko Gombač: MLADOST PRED SODISCEM. Razprava za mladoletnike. Sezona 1953/54 — prem. 10. III. 1954 — rež. B. Gombač, scena E. Franz. V Celju 12 predstav, na gostovanju 15 predstav, skupaj 27 predstav — obiskovalcev 10.004.

Sezona 1954/55 — V Celju 3 predstave, na gostovanju 4 predstave, skupaj 7 predstav — obiskovalcev 3096. Skupno: 34 predstav — obiskovalcev 13.096.

42. Ustinov Peter — L. Filipič: LJUBEZEN STIRIH POLKOVNIKOV. Komedijska. Sezona 1953/54 — prem. 10. II. 1954 — rež. M. Kragelj, scena N. Matul in M. Korun. V Celju 15 predstav — obiskovalcev 4077.

43. Ustinov Peter — H. Grün: ROMANOV IN JULIJA. Komedijska. Sezona 1957/58 — prem. 5. X. 1957 — rež. J. Kislinger, scena S. Jovanovič. V Celju 12 predstav, na gostovanju 4 predstave, skupaj 16 predstav — obiskovalcev 4494.

44. Wittlinger Karel — H. Grün: OTROCI TEME. Komedijska. Sezona 1958/59 — prem. 28. I. 1959 — rež. J. Vrhunc, scena J. Savinšek. V Celju 9 predstav, na gostovanju 7 predstav, skupaj 16 predstav — obiskovalcev 4164.

45. Wouk Herman — H. Grün: ZADEVA CAINE. Igra. Sezona 1955/56 — prem. 13. III. 1956 — rež. B. Gombač, scena S. Jovanovič. V Celju 12 predstav, na gostovanju 15 predstav, skupaj 27 predstav — obiskovalcev 8128.

46. Zweig Stefan — F. Juvančič: SIROMAKOVO JAGNJE. Tragikomedija. Sezona 1950/51 — prem. 15. V. 1951 — rež. T. Zorko, scena V. Rijavec. V Celju 4 predstave — obiskovalcev 904.

47. Zweig Stefan — F. Albrecht: VOLPONE. Komedijska. Sezona 1956/57 — prem. 20. III. 1957 — rež. B. Gombač, scena M. Pliberšek. V Celju 6 predstav, na gostovanju 9 predstav, skupaj 15 predstav — obiskovalcev 3866.

48. Wüchner Oskar — J. Cesar: PASTIRCEK PETER IN KRALJ BRI-LJANTIN. Bajka. Sezona 1950/51 — prem. 15. XII. 1950 — rež. B. Gombač, scena M. Pliberšek. V Celju 13 predstav, na gostovanju 4 predstave, skupaj 17 predstav — obiskovalcev 7927.

Od 1. aprila 1949 do 3. oktobra 1959 je bilo v celjskem gledališču uprizorjenih 48 del tujih avtorjev (od teh 18 del uprizorjenih prvič v Sloveniji.). V Celju so ta dela bila uprizorjena 460-krat, na gostovanjih 244-krat, skupaj 704-krat. Obiskovalcev je bilo 211.978.

V desetih sezonah od 1. aprila 1949 do 3. oktobra 1959 je bilo v celjskem gledališču uprizorjeno 101 delo (od tega 42 novosti in novitet) z 960 predstavami v Celju in 458 predstavami na gostovanjih — skupaj 1418 predstav. Predstave si je ogledalo 433.848 obiskovalcev.

V 110 letih (od 16. septembra 1849 do 3. oktobra 1959) je bilo uprizorjenih 324 del z 2074 predstavami.

Od 1. aprila 1949 do 3. oktobra 1959 je bilo uprizorjenih 50 dramskih del s 758 predstavami, 38 komedij s 463 predstavami in 13 mladinskih iger s 197 predstavami. Skupaj 101 delo s 1418 predstavami.

Od 16. septembra 1849 do 3. oktobra 1959 je bilo uprizorjenih 130 dramskih del s 1029 predstavami, 164 komedij s 788 predstavami, 30 mladinskih iger z 257 predstavami.

Od 16. septembra 1849 do 3. oktobra 1959 je bilo uprizorjenih 116 del slovenskih avtorjev s 790 predstavami, 48 del slovanskih avtorjev s 360 predstavami in 160 del tujih avtorjev z 924 predstavami.

Statistični pregled predstav in obiskovalcev po sezonah

	V Celju	Gostovanja	Skupaj	Obisk
1948/49) (od 1. aprila)	11	2	13	4396
1949/50	47	7	54	19107
1950/51	44	14	58	22946
1951/52	57	19	76	22994
1952/53	81	18	99	33954
1953/54	114	33	147	45446
1954/55	127	32	159	47763
1955/56	121	53	174	53930
1956/57	116	83	199	56280
1957/58	121	98	219	60981
1958/59	121	99	220	66051
	960	458	1418	433848

Zbral in uredil Krošl Sandi

Mira Puceva: OPERACIJA — Prva uprizoritev poklicnega gledališča. — Rež. Tone Zorko, sc. V. Rijavec, prem. 17. 3. 1951. — Janez Škof in Nada Božičeva

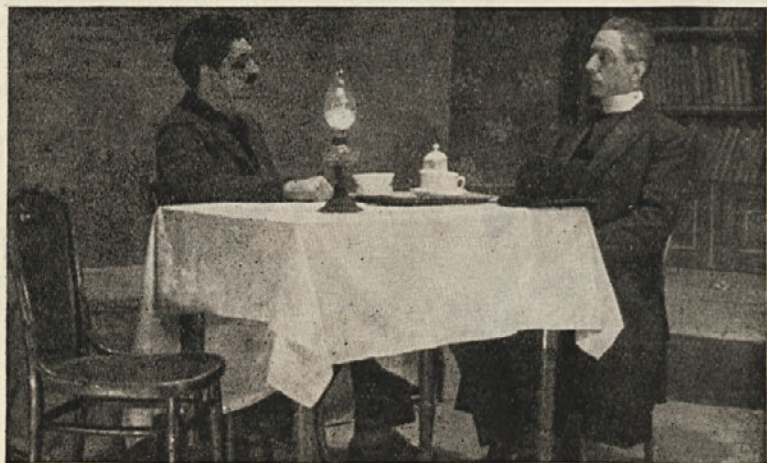
Okvirni repertoar SLG za sezono 1959/60

Bratko Kreft: Krajnski komedijanti (rež. A. Hieng)
H. Grün — Vl. Levstik: Kastelka (rež. B. Gombač)
Pavel Golia: Sneguljčica (rež. B. Gombač)
C. Goldoni: Prebrisana vdova (rež. J. Vrhunc)
Rose — Budjuhn: Dvanajst porotnikov (rež. A. Hieng)
W. Shakespeare: Beneški trgovec (rež. J. Vrhunc)
J. Patrick: Čajnica na Okinawi (rež. B. Gombač)
T. Williams: Mačka na vroči pločevinasti strehi (rež. J. Vrhunc)
J. Osborne: Šaljivec (rež. A. Hieng)
B. Brecht: Mati Korajža
N. Hikmet: Ali je bil Ivan Ivanovič
F. Kohout: Takšna je ljubezen

OKVIRNI REPERTOAR »MALEGA ODRA« SLG

Erwin Sylvanus: Korczak in otroci (rež. B. Gombač)
William Saroyan: Margareta (rež. A. Hieng)
Eugen Ionesco: Stoli

Iz okvirnega repertoarja bo uprizorjenih za abonente osem dramskih del. Golijeva »Sneguljčica« pa je namenjena najmlajšim. Na »Malem odru« SLG v Narodnem domu, pa bodo uprizorjena tri dela izven abonmaja.

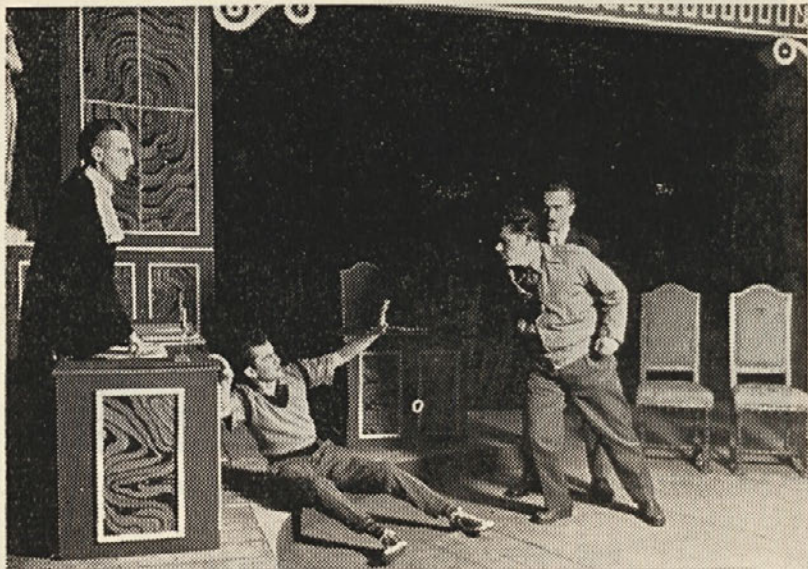
Ivan Cankar: HLAPCI — Režija Fedor Gradišnik, sc. Marjan Pliberšek, prem. 27. III. 1952.
— Branko Gombač in Gustav Grobelnik, kot Jerman in župnik

Ioan Potrč: KREFLI. — Režija Balbina Battelino-Baranović, sc. ing. Miloš Hohnjec, prem. 19. 11. 1952. — Zaključni prizor

William Shakespeare: HAMLET. — Režija Dino Radojević, sc. Sveta Jovanović, prem. 12. 2. 1955. — Minca Jerajeva in Janez Eržen, kot Ofelija in Hamlet

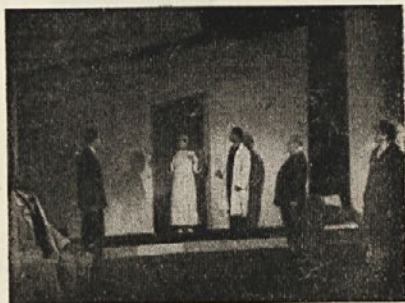
Hans Tiemayer: MLADOST PRED SODIŠCEM. — Režija Branko Gombač, sc. ing. E. Franz, prem. 10. 3. 1954. — Pavle Jeršin, Volodja Peer, Janez Skof, Vili Tomšič

William Shakespeare: OTHELO. — Rež. Branko Gombač, sc. Sveta Jovanović, prem. 1. 10. 1953. — Janez Skof in Pavle Jeršin kot Othelo in Jago

Ranko Marinković: GLORIJA. — Režija Andrej Hieng, sc. Sveta Jovanović, prem.
13. 12. 1955. — Sandi Krošl in Marjanca Krošl Horvatova kot don Jere in Glorija

Jerzy Lutowski: DEZURNA SLUŽBA. —
Režija in scena Sveta Jovanović, prem.
20. 10. 1956. — Zaključni prizor

Peter Ustinov: ROMANOV IN JULIJA. — Režija Juro Kislinger, sc. Sveta Jovanovič, premiera 5. 10. 1957. — Avgust Sedej, Slavko Belak, Marjan Bačko, Janez Skof

Miloš Mikel: PETRA SEME POZNA POROKA. — Režija Andrej Hieng, sc. Sveta Jovanovič, prem. 27. 2. 1957. — Marija Goršičeva in Marjan Dolinar

Prežihov Voranc: *PERNJAKOVI*. — Režija Janez Vrhunc, sc. prof. Boris Kobe, prem. 23. 4. 1957. — Slavko Belak, Zora Cervinkova, Avgust Sedej in Marija Goršičeva

N. Richard Nash: *VREMENAR*. — Režija Juro Kislinger, sc. Speta Jovanovič, prem. 8. 11. 1956. — Pavle Jeršin in Angelea Hlebcetova

Domače gledališke vesti

Izpremembe v ansamblu. S 1. septembrom 1959 so odšli iz ansambla našega gledališča dramaturg Herbert Grün, igralci Marjan Bačko, Albin Penko, Tone Terpin in Avgust Sedej, igralka Klio Ciuha-Maverjeva, Mara Cerne-tova in Breda Pugljeva.

S 1. septembrom 1959 je bila kot nova članica našega umetniškega ansambla angažirana igralka Maja Druškovičeva, absolventka Akademije za igralsko umetnost v Ljubljani (razred prof. Mire Danilove). Kot gost pa nastopi v Kreftovih »Krajnskih komedijantih« slušatelj četrtega letnika AIU (razred prof. Vide Juvanove) Anton Petje.

Od vojakov so se vrnili v naš ansambel Sandi Krošl, Volodja Peer in Slavko Belak.

Stalni honorarni sodelavci umetniškega ansambla bodo v sezoni 1959/60 naslednji igralci-amaterji: Zdenko Furlan, Franc Mirnik, Cveto Vernik, Tone Vrabl, Jože Zagoričnik, Tone Zorko.

Prihodnja premiera bo dne 11. oktobra 1959, in sicer Pavla Golie »Sneguljčica« (izven abonmaja) v režiji Branka Gombača in sceni Svete Jovanoviča. Že oktobra pa bo otvoritvena predstava »Malega odra« SLG v Mali dvorani Narodnega doma. Uprizorjena bo prvič na jugoslovan-skem odru drama »Korczak in otroci«, ki ji je avtor Erwin Sylvanus. Prevod je oskrbel Fedor Gradišnik. Režija je v rokah Branka Gombača, sceno pa bo pripravil Sveta Jovanovič. — Tej predstavi sledi H. Grün — VI. Levstikova »Kastelka« (prvič v Jugoslaviji) v režiji Branka Gombača in sceni Svete Jovanoviča. Premiera bo v prvi polovici novembra. — Kot peta premiera bo upri-zorjena Goldonijeva »Prebrisana vdova« (prvič v Sloveniji) v prevodu Janka Modra in režiji Janeza Vrhunca.

Akademski kipar Ciril Cesar, ki je izdelal kipa Josipa Drobniča in Rafka Salmiča, je izdelal tudi kipa Mete Baševe in Saše Pfeiferja, ter ju poklonil Slovenskemu ljudskemu gledališču v Celju. S tem se mu javno najtopleje zahvaljujemo.

Casopisno podjetje

»CELJSKI TISK«

Celje, Trg V. Kongresa šte. 5

sprejme naročila za tisk in vezavo knjig, brošur, časopisov, prospektov, obrazcev, vabil, lepakov in poslovnih šampilk.

» KOVINOTEHNA «

CELJE

Mariborska cesta 17

Veletrgovina
s tehnično železnino
in kovinskim blagom!
Telegrami: KOVIT

Gledališki list Slovenskega ljudskega gledališča v Celju. Stevilka 1, sezona 1959/60. Lastnik in izdajatelj Slovensko ljudsko gledališče Celje. Predstavniki Fedor Gradišnik sen. To številko uredil Branko Gombač. Tisk CP »Celjski tisk«. Vsi v Celju. Naklada 1000 izvodov. Cena izvoda 50 dinarjev.

